



Na sliki je ujeti japonski vojak, ki se je zgrudil valed onemoglosti. Tik njega stoje ameriški vojaki.

Boj v Jugoslaviji posledica starih razlik in režima

NOVA "USTAVODAJNA SKUPŠČINA" ZA
REPUBLIKO. — ZAMEJNA VLADA PROGLAŠA
RIBARJEV ODBOR ZA KOMUNISTIČNO
PODVZETJE. — MIHAJLOVIČ V STISKI

Citatelji tega lista so imeli že pred več meseci priliko čitati razpravo o razlikah med Mihajlovičevimi četniki in partizani. Angleški tisk je o sporu med njimi začel pisati šele poslednje tedne, ker bi se dejstev tudi s denzuro ne moglo zakriti.

Razkot popoln

Ko je Mihajlovič organiziral v srbskih gorah svoje četnike in prizadeval Nemcem velike zmagave, je zaslovel za junaka in bil primerjan z McArthurjem in drugimi slovitimi poveljniki zavezniških armad. Tudi na komunističnih shodih so navadno imeli na odru poleg slike generala McArthurja velik Mihajlovičev portret.

To se je spremenilo vsled položaja, ki je nastal med sovravniki hitlerizma v Jugoslaviji sami.

Mihajlovič član vlade

Vsled slovesa, ki ga je dobil general Mihajlovič v zavezniškem svetu, je jugoslovsanska vlada v Londonu smatrala, da si bo dvignila ugled, ako postane Mihajlovič član kabineta in imenovala ga je za vojnega ministra, kar je še dobil. Med tem so prihajale v svet vesti o bojih proti Italijanom, Nemcem in Paveličevcem v slovenskih in hrvatskih krajih, kredit zanje pa je dobil v zavezniškem tisku Mihajlovič, dasi ni bil s tem uporniškim gibanjem on nič v zvezi.

Ko ga je začela radio postaja "svobodna Jugoslavija" napadati in ga dolžila, da pobija upornike proti osišču, zato ker se nočejo podrediti njemu ter

njegovi zamejni vladi, so iz Londona tolmačili, da so partizani komunistična peta kolona, da oslabe Mihajloviča, in da s tem pomagajo osišču. Tako so drug drugega dolžili zavezništva s Hitlerjem. Čim so partizani dokazali, da se bore samostojno, in da nočejo Mihajlovičevega poveljstva, in ne povratka ministrov ter kralja iz Londona, se je o Mihajloviču čulo čedalje manj. To njegovo postojanje so opravičevali s temi, da je z vojno prenehal, ker čaka za napadi na Nemce ugodnejšega trenutka, na primer, zavezniške invazije v Jugoslavijo. Boriti se sedaj proti tolikšni premoči pa ne bi imelo smisla, so rekli, ker bi izpostavljali nacijskim in italijanskim četam nedolžne ljudi.

Značilno je, da so začeli s to propagando v bran Mihajloviča šele ko so se pričeli proti Nemcem in Italijanom najhujši napadi. A ker niso bili pod njegovim vodstvom, so jih omalovaževali.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

Naciji kličejo svet v obrambo Evrope pred "boljševiški barbari"

Zadnjo soboto so praznovali v Nemčiji desetletnico hitlerizma in tretjega rajha. A je bil žalosten praznik. Iz Rusije prihajajo samo poročila o nemških porazih. Hitler pa je Nemcem že pred poldrugim letom izjavil, da je sovjetske armade konec za zmerom. Spoznali so, da se je njihov firer močno ukani.

Nacijski propagandisti so bili lansko poletje uverjeni, da bo prva desetletnica nacizma dne 30. januarja to leto praznik zmage in največjega trumfa, ki ga je še kdaj dosegla kaka armada na svetu. Toda namesto okinčanih dvoran so Nemci sedeli ob radiu in poslušali Goebbelsa, ki je slavil junaštvo nemških polkov, kateri so "edina sila, ki varuje Evropo in ves svet pred poplavo boljševiškega barbarstva".

Res, da ima Nemčija mnogo zaveznic, in da so na vzhodni fronti v vojni proti "azijskim divjakom" tudi Italijani in Rumunci, Madžari in Španci, pa tudi nekaj Francozov je tam. A če ne bi bilo tretjega rajha, bi ves odpor drugih nič ne zalegel, je rekel Goebbels. Boljševiška beštija bi morila in ropala po vsem kontinentu.

Nacijski govori dne 30. januarja so bili v resnici naslovljeni Angliji in Ameriki. Češ, ako nas porazite, boste imeli Rusijo na grbi, če pa pustite, da zmagamo mi, boste varni pred njo.

Nacijski veljaki dobro vedo, da je v Angliji in v Ameriki veliko takih, posebno v vrhnjih plasteh, ki jih pretresa zona ob pomisli, kaj bo s svetom — z njihovim svetom namreč, ako zmaga Sovjetska unija.

Bojni in politični položaj pa je sedaj tak, da nacijske Nemčije ne bi mogel nihče več oteti. Če kdo, je ona barbarska in njen poraz bo rešitev za Evropo.

POROČILO O OBČNEM ZBORU SLOVENSKEGA DEL. CENTRA

V petek 29. januarja se je vršil občni zbor Slovenskega delavskega centra. Navzočih je bilo okrog trideset delničarjev in zastopnikov in zborovanje je potekalo v najboljši zastonosti. Po seji so bili navzoči postreženi z vložki in pivom in nadaljevali so se po menki pozno v večer.

Začasni tajnik Chas. Pogorelec je poročal, da so znašali dohodki v minulem letu \$3.135.50, stroški pa \$4.153.53. Torej so bili okrog tisoč dolarjev večji kot pa dohodki.

Prenos gotovine pred enim letom je znašal \$1.135.86. Ostalo je gotovine \$117.83. Poslopje in štiri lote, ki nas stane vse skupaj v nakupni ceni \$8.900 je popolnoma plačano. Vloga Slovenskega delavskega centra v Jugoslovsanskem hranilnem in posojilnem društvu znaša \$2.123.52 in je namenjena za popravila in predelave.

Lani je dobilo poslopje novo streho, drugih večjih popravil pa ni bilo.

Na vrtu se je potrošilo \$61.17 za rastlinstvo in za delo pa

\$61.17. Torej jako malo.

Direktorij je lani izgubil dva člana. Namreč tajnika Oskarja Godina, ki je bil pozvan v armado, in Antona Vičiča, ki je umrl. Za tajniško mesto po odhodu Oskarja Godine je bil lansko pomlad izvoljen Chas. Pogorelec.

V novi direktorij so bili dne 29. januarja letos izvoljeni sledeči (po izvolitvi so se takoj konstituirali in tako hkrati navajamo v tem poročilu tudi urade, ki so si jih porazdelili): Frank Alesh, predsednik; Chas. Pogorelec, podpredsednik; Frank Sodnik, tajnik; Filip Godina, blagajnik; Anton Garden, zapisnikar; Fred A. Vider, Frank S. Tauchar, Angela Zaitz, nadzorniki. Frank Zaitz, ravnatelj. Namestnika sta Joško Oven in Donald J. Lotrich.

Plače direktorjev so \$1 na leto. Zakon o korporacijah namreč določa, da morajo biti plačani. Minimalna plača je \$1 letno. Tajnik ima \$30 na leto, zapisnikar \$1 od seje.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Milijarde dolarjev novih zadolžitvev, ker vojna stane!

Na priporočilo finančnega oddelka je v kongresu predlagano, da se dvigne maksimum vladne zadolžitve na 210 milijard dolarjev. Sedanji maksimum zadolžitve je 125 milijard, a zvezni dolg pa znaša že \$114.152.668.166.

Vzlic visokim davkom, ki bodo letos še bolj naviti, pa dohodki še z daleč ne krijejo vojnih izdatkov in zato bo vlada morala vzeti na posodo precej nadaljnjih milijard, predno bo vojne konec.

Kako se bo te ogromne obveznosti, ki so večje kot so bile še kdaj v zgodovini katerikoli države, kdaj poravnale, je vprašanje, s katerim se sedaj merodajni faktorji ne utegnajo dosti ukvarjati. Glavna briga sedaj je, kako dobiti denar in čimveč denarja, da se z njim plačuje težkoče vojne in druge izdatke.

"Iz bele hiše v belo hišo"

Angleški listi so dramatizirali Rooseveltov polet tudi z gornjim naslovom. Casablanca namreč v spanščini pomeni "bela hiša". Tako je ameriški predsednik prišel iz svoje bele hiše v Washingtonu v drugo. Ostal je tam na posvetovanjih 10 dni, nato se odpeljal z letalom v zamorsko republiko Liberijo in iz nje pa preko morja v Brazilijo na obisk k njenemu predsedniku Vargasu.

Tripoli, "ponos Italijanov"

Tripoli je bil ponos italijanske imperije v Afriki, čeprav gospodarsko ni velikega pomena. Do nedavno so v njej še oni gospodarili. A ker je moral Rommel pred Angleži bežati, se je umaknil tudi iz Tripolisa in z njim so tekle italijanske čete, kolikor se jih ni rajše podalo. Tripolis ima nekaj nad 100.000 prebivalcev, med njimi 35.000 Italijanov in 16.000 Židov, drugi so večinoma Arabci.

Rose Arbanas bo pela na koncertu v Kimbal Hall

Chicago. — Znana hrvatska sopranistka Rose Arbanas bo imela v petek 12. februarja ob 8:15 zvečer koncert v Kimbal Hall, na oglu ulic Wabash in Jackson.

Vstopnice so od 55c do \$1.10. Naročite si jih lahko telefonično, ako pokličete Chesapeake 2320, v blagajni pri omenjeni dvorani pa po 1. februarju.

Rose Arbanas je pela tudi na zadnjem Savinem koncertu in že na mnogih drugih glasbenih prireditvah, to pa bo njen samostojen koncert. Pela bo klasične in dodala tudi nekaj jugoslovsanskih narodnih pesmi.

Vojni bondi in znamke so vloga državljanov v svojo deželo.

Po zgodovinskem sestanku dveh mož v Casablanci

POLITIČNI POLOŽAJ V FRANCOŠKI AFRIKI
OSTAL NESPREMENJEN. — ČEMU SE STALIN
NI ODZVAL VABILU? — KITAJSKA NI BILA
ZASTOPANA. DOBRA POTEZA PROTI OSIŠCU

Zgodovinski sestanek v Casablanci je sedaj že toliko za nami, da se ga lahko pozitivno presoja saj kar se tiče takojšnjih posledic. Predvsem je jasno, da to ne bil sestanek vseh zaveznikov, nego le predsednika Roosevelta in premierja Churchilla, ki sta se sedaj tretjič sešla.

Afrika glavni problem

Ameriški in angleški poročevalci ugotavljajo, da sta razpravljala največ o zamotanem političnem stanju v francoski Afriki, ki ga je treba kako rešiti, predno bo ta kraj za zavezniške armade varen in jim bo mogoče podvzeti invazijo na evropski kontinent.

Angleški delavski dnevnik Herald pravi, da konferenca ni izpolnila obetanih v marsikoga je celo razočarala, ker je od nje preveč pričakoval.

Vichyski politiki ostali na krmilu

Znano je, da je vzlic navideznu soglasju med ameriško in angleško vlado glede politike v francoski Afriki za kulisami v obeh deželah velilo nesporazuma. Angleška javnost v splošnem oboja ameriško podpiranje vichyskih fašističnih politikov, ki so na krmilu v Algeru, Moroku in Dakarju.

Še posebno pa zamerijo, ker je ameriška vlada pozvala iz Argentine francoskega poslanika — zastopal je v Buenos Airesu vichyski pronacijski režim — Marcela Peyroutona,

ki je fašist, antisemit, brutalen diktator in v političnih nazorih velik reakcionar. Dobil je službo administratorja Algerije.

Kdo ga je pozval?

V Arzliji in v Ameriki je javnost vpraševala, kdo je odgovoren, da je ta nazadnjak dobil tako važno mesto. Državni tajnik Hull je poročevalcem na vprašanje odgovoril, da je imenovanje Peyroutona zadeva vojnega departamenta, kateremu načeljuje Stimson, in da je Peyroutona odobril tudi ameriški vrhovni poveljnik v Afriki general Eisenhower.

Elmer Davis, načelnik urada za vojne informacije (O. W. I.) je celo dejal, da je bil Peyrouton imenovan z odobravitvijo načelnika borbenih Francozov, generala de Gaullea, kar pa je on odločno zanimal.

Ker sta Peyrouton in pa francoski poveljnik v Afriki gen. Giraud fanatična antisemita, je naravno, da zro na to politiko ameriški in drugi židje z velikim nezaupanjem. Tudi ameriški poslanik pri francoski oblasti v Afriki, Robert Murphy, jim ni po godu. Mnogi presojevalci dogodkov menijo, da je ameriška politika v Afriki od začetka zgrešena in je tudi na sestanku v Casablanci niso popravili.

Giraud objublja "olajšave"

Ko je vlada v Vichyju začela (Nadaljevanje na 5. strani.)

Naloga delavskega lista je pisati resnico tudi če je to nepopularno

Sedaj je v modi, da bi morali hvaliti vse, kar se odeva v plašč demokracije. Ker pa nismo pozabili, kako slično so nam nalagali tako juho obljub v prejšnji vojni, je za vsak časopis, ki izhaja ljudskim interesom v prid in v bran, potrebno, da presoja med besedami in dejanji onih, ki so na krmilu.

Lahko je govoriti o demokraciji, o osvoboditvi pred pomanjkanjem in o svobodi narodov, toda kje so vzgledi?

Predno moremo drugim kaj obetati, bi bilo potrebno tisto izvršiti najprvo doma. To na primer zdržema poudarjajo ameriški črnici.

Za osvoboditev ljudstva pred pomankanjem je treba preurediti gospodarski red. Kapitalistični sloji, ki sedaj gospodujejo, so proti. V zadnji ekonomski paniki so nasprotovali celo borni podporni, ki so jo prejemale brezposelni, in hudovoli so se nad onimi bednimi delavci, ki so "lenarili" pri WPA. Ni jim bilo za odpravo vzrokov, ki so dovedli v paniko in pahnili milijone ljudi v glad, pač pa so vpili, da Rooseveltov new deal potiska deželo v "socializem" in podjetnim ljudem pa odvzema prilike za "privatno iniciativo". Demokracijo tolmačijo izkoriščevalni elementi tako, kot da je le tedaj demokracija, če imajo absolutno svobodo, ne pa, da jim bi vlada stopala na prste in jih ovirala pri kupičenju bogastev.

Tu sta torej dve demokraciji: ljudska in njihova. Naloga pravega delavskega lista je, da deluje za preuredbo socialne strukture tako, da demokracija v nji dobila svojo pravo veljavo.

Predlogi za nadziranje unij in njihovih financ

V sodanem kongresu je proti unijam že precej predlogov. Eden določa, da se proglasi delavce za člane vojaške službe čim bi zastavali v takem obratu, ki ima naročila za armado in mornarico.

Enega glavnih predlogov proti unijam pa je predložil kongresnik Gerald W. Landis iz Indiane.

Prepoveduje med drugim unijam prispevati v politične kampanjske sklade. Poslanec Landis argumentira, da je dal leta 1936 John L. Lewis za izvolitev Roosevelta pol milijona dolarjev iz blagajne unije

premogarjev, in tako poseganje v unijske blagajne se ne sme več zgoditi.

Resničen namen omenjene predloge pa je onemogočiti unijam financirati kampanje v prid delavstva.

Druga določba v istem načrtu bi unije primorala predložiti delavskemu oddelku zvezne vlade dvakrat na leto zamprisoženo finančno poročilo, ki bi vsebovalo dohodke in izdatke v podrobnostih. Dalje bi morala unija v takem poročilu navesti, koliko ima članov, koliko plačujejo aasementa in razne druge podatke.

Navidezno se ta določba lepo glasi in argument predlagatelja je, da bo udarec le za raketerije v unijah, članstvo pa bo zaščiteno pred izkoriščanjem.

Resnica je, da večina unij objavlja svoje račune, med njimi tudi unija premogarjev, ob katero se radi spotikajo. Pravi namen je uvesti nad vse unijski vladno kontrolo. Če je vlada, organiziranemu delavstvu prijateljska, kot je sedaj Rooseveltova administracija, bi se unijam ne bilo treba bati šikaniranja. Toda v zgodovini te dežele je bilo

malo takih vlad, ki bi simpatizirale z organiziranim delavstvom. Rajše se je dogajalo, da so pošiljale vojaštvo nadenj, ako je stavkalo.

Zvijazna točka v Landisovem načrtu je določba, ki bi dala vladi pravico proglasiti unijo, ki bi kršila to ali ono, za nezakonito. S tem bi dobila vlada moč razpustiti vsako delavsko unijo, ki se jo bi pronaslo za kršilko postavbe. V rokah delavstvu sovražne vlade bi taka pravica bila bič, ki bi ga vihnela nad njim in terorizirala unijska vodstva.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

VAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc., Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Ameriško delavstvo,
politična akcija in
bodoči mir

Ena izmed izrednih posebnosti te dežele je, da četudi je industrijsko najjačja na svetu, je brez delavske politične stranke. Vsi tedaj tega je to tudi edina demokratična dežela na svetu, v kateri je delavstvo kot tako v vladi brez zastopstva.

V zvezni administraciji so v oddelku vnanjih zadev (department of state), v vojnem in v mornaričnem oddelku, samo izraziti konservativci. Tudi v drugih oddelkih ni nikogar, ki bi bil iz delavskih vrst. Nekaj časa je imel v enem odseku podrejeno službo Sydney Hillman, ki pa je odstopil, ko je uvidel, da ne spada v tisto družbo.

Delavsko gibanje v Angliji je vsled tega našega stanja v velikih skrbah. Namreč boji se, da bo delavstvo na bodoči mirovni konferenci še manj zastopano, kakor pa je bilo po prvi svetovni vojni.

Angleška delavska stranka je sicer močna in je udeležena v vladi, toda toriji so v večini in premier Churchill ter minister vnanjih zadev Anthony Eden sta voditelja konservativne stranke.

Angleški dominjoni imajo vsi tudi delavska politična gibanja. V Avstraliji ter v Novi Zelandiji so delavci vodilna politična sila. Toda na mirovni konferenci dominjoni ne bodo odločevali.

Veliko važnost pa bi imelo na nji ameriško delavstvo, ako bi bilo organizirano v svoji stranki. Ali če bi bilo saj na industrialnem polju enotno.

Angleški delavski politiki so v začetku lanskega leta pokušili pridobiti AFL za skupno akcijo v mednarodnem obsegu, v kateri bi bile ameriške, angleške in sovjetske delavske unije. Walter Citrine, ki je prišel sem iz Anglije z nalogo, da izpoljuje tako edinstvo, se je moral vrniti praznih rok. AFL noče imeti s sovjetskimi unijami nič opravka. Saj se še celo z unijami CIO ne more sporazumeti.

Sovjetske unije pa smatra za slične Hitlerjevimi in Mussolinijevimi. Veliko so temu krivi tudi ameriški komunisti, ki so v zadnjih dvajsetih letih sejali v AFL le sovraštvo proti sebi in s tem proti Rusiji.

V kongresu in v senatu prevladujejo reakcionarna klika demokratov in republikancev. Kar je progresivcev, je vsak zase "stranka". V mednarodnih vprašanjih ni med njimi nikakršnega soglasja. Predsednik Roosevelt s svojimi somišljeniki oglašja, da je namen zavzevanj ne samo Nemčijo, Japonsko in Italijo popolnoma poraziti, nego izvojevati tudi mir, v katerem ne bo več vzrokov za fašizem in vojne.

Toda kdo bo odločeval na konferenci, ko bo vojne konec? Ali bo Roosevelt takrat še predsednik? Ali bo ameriško delavstvo tedaj zapopadlo svoje poslanstvo in se pobrigalo, da se bo čula tudi njegova beseda? Ali bo angleška delavska stranka takrat še v vladi in tudi zastopana, ko se bo sklepal mir, ne samo sedaj, ko se je treba boriti s sovražniki?

In če delavstvo ne bo zastopano kakor bi moralo biti, kaj naj Rusija ob diplomatskem omizju sama opravi, ko že sedaj vidimo, da mnogi vodilni politiki v zavezniških deželah z njo ravna kot z nebodijotrebno?

V Zd. državah je par milijonov socialistično mislečih ljudi, ki bi potegnili za sabo druge milijone delavcev, ako bi bila ta dva milijona organizirana, a smo sedaj v tem oziru veliko na slabšem ko kdaj prej. Nobeno izmed delavskih političnih gibanj v tej deželi ne pomeni mnogo. Najglasnejši so komunisti, tudi so najboljšje organizirani in prestidž jim daje sijajen odpor Sovjetske unije, toda v volilnih bojih tudi komunistični kandidati ne dobe glasov, kolikor bi jih bilo treba, da bi mogli na volilne listke brez peticij.

Delavska stranka v New Yorku je dobila lani sicer veliko glasov, a ideološko ni enotna in izven države New York nima zaslonbe. LaFollettova progresivna stranka se lanske jeseni ni obnesla. Zmagala je le s kandidatom za guvernerja, ki je kmalu potem zbolel in umrl. Farmarska-delavska stranka v Minnesoti ne more postati več to kar je bila. Socialistična stranka se je pod Thomasom razbila in predsedništvo v nji ima sedaj, ker ga on ni več hotel, Maynard Krueger. Socialistična stranka bi bila, ako bi mogla postati to kakor nekoč, silno važen faktor. Sedanjí svet potrebuje mednarodno orientiranega delavskega gibanja, in mogle bi mu ga dati v prvi vrsti Zd. države, če bi njijaki voditelji razumeli, kako važno poslanstvo imajo. Morda se dogodi čudež, da ga bodo zapopadli pgedno bo vojne konec in se potem potrudili, da bo mir tak kakršien je potreben delovnemu ljudstvu vseh dežel in bo vsam v korist.

Vsačdo, ki je gotov samega sebe v vsakem slučaju, in pravičnan, da je zmerom v pravem je bržkone zdržema v zmoti.



Zidje v Amsterdamu so morali po nemški okupaciji vsi v predel, ki ga jim je določila nacijska oblast. Zapolnili so jim vse kar so imeli in žive v silni bedi. Tudi duhovniki križanskih cerkva apelirajo, da naj se Zidovi ne tita s gladom v pogin.

"Višje" in "nižje" rase

Teorija o izvoljenih ljudstvih produkt imperializma. — Nekaj primerov sedanjih in prejšnjih osvobjevalcih. — Evropska "civilizacija" v Afriki. — Fašizem novo ime za stara barbarstva

Z nastankom fašizma je poseben v Nemčiji z vsilo buknilo geslo, da imajo "izvoljena", "čisto arijska" ljudstva pravico in zgodovinsko dolžnost vladati "manjvredne" narode in rase.

V slučaju Nemčije si ona smatra za svoje poslanstvo vladati tudi male "arijske" dežele, kot so Norveška in Danska, Nizozemska, Češka itd.

Ko je postala Italija fašistična, so bili v njenem tisku do znanega pobotanja med Rimom in Beogradom (leta 1937 pa do sedanje vojne) Jugoslovani označevani za barbarsko ljudstvo, imenovali so jih svinjski pastirji, za nepismen narod itd. O Slovencih pa je bila v Italiji v tistih letih izdana knjiga, v kateri so bili Italijanom predstavljeni za ljudi italijanskega pokolenja in z italijansko kulturo, a v zgodovinskih potresih so se navzeli slovanske govornice, ki bo izginila (v prid italijanščine, seveda).

Se bolj kot Jugoslovane je italijanska propaganda zmerjala z barbari Abesince. S tem se je pripravljala na vpad v Abesinijo, da poneso tja "kulturo in križ".

Teorija o takozvanih manj vrednih narodih pa ni nastala šele pod fašizmom, nego je že davna stvar. V modernem pomenu besede je vobče produkt imperializma.

Cim se namerava kako zemljo izropati in dotični narod zaslužniti, se ga mora najprej proglasiti za manjvrednega. Kako ta manjvrednost v resnici izgleda, posnemamo lahko iz razmer, ki vladajo v onih predelih sveta, kjer se "civilizacijsko" kolonizacijsko delo vrši že dolgo dobo, n. pr. v Južni Afriki.

Kolonizacija Južne Afrike traja že nekaj stoletij in ondotne razmere so nam že dovolj poznane, da lahko objektivno presodimo, kako se stvar v tej bogati angleški koloniji razvijajo.

Ko so Evropejci pričeli prodirati v Južno Afriko, so se ondotni črnci nahajali na taki stopnji družabnega razvoja, da se niso dosti razlikovali od belih priseljencev. Nazadovoli so in padli nižje šele potem, ko so bili deležni evropske "civilizacije". Razmere, v katerih so črnci prej živeli, so sicer bile v marsičem mnogo primitivnejše, njihov zgodovinski razvoj je bil mnogo počasnejši — imeli so pa neko svoje družabno in moralno zrelost, neki posebni tip lastne civilizacije, ki je, prihajajoč v dotik z evropsko civilizacijo, od nje marsikaj sprejemala, marsikaj pa tudi tej navrženi evropski civilizaciji od svojega dajala. Takozvani "rasni problem" so belci odkrili šele potem, ko jim je tak problem konveniral. Evropski civilizaci-

ji v Afriki se je sicer posrečilo uničiti polagoma afriško civilizacijo — ta civilizacija je pa zapustila toliko svojih sledov na evropski, da je že s tem pokazala svoj dejanski obstoj in svojo vitalno moč.

Rasna nasprotstva v Afriki so predvsem verskega izvora. Holanci (Buri), ki so se usidrali v Južni Afriki mnogo prej kot Angleži, so smatrali črnce za filistejce, proti katerim se morajo njihovi verniki na vso moč in povesod boriti. Rasno nasprotstvo tedaj ni še obstajalo, obstajalo je le versko. Iz verskih razlogov niso priznavali črncem niti cerkvene niti državne enakopravnosti. Še za časa bursko-angleške vojne so bila v onih predelih, kjer so vladali Buri, verska nasprotstva mnogo hušja kot v predelih, kjer so vladali Angleži. Belci niso tedaj prvotno odrekli črncem enakopravnosti iz razlogov rasne razlike, ki je dotlej niti niso poznali. Šele potem, ko je angleški kapital začel izkoriščati ondotne zlate rudnike in diamantna polja, ki so se danes glavna gospodarska osnova tega dela Afrike, se je tam ustvarila neka "nižja rasa" slabo prehranjenih in slabo plačanih domačinov.

Industrija je črpala iz teh rudnikov dolgo vrsto let ogromne dobičke. Še sedaj, za časa vojne, tvorijo ti rudniki zelo aktivno postavko. Vsa vodilna mesta v tej industriji so pa zasidena od belcev, tudi tehniki in specialisti pripadajo vsi takozvani "višji rasi". Neki posebni zakon "Colour Bar" prepoveduje izrecno, da bi se na mestilo domačina in sploh črnca ali azijata na vodilnih mestih. Plače, ki jih dobivajo nameščenci "višje rase", so zelo visoke, veliko višje kot v Evropi in v Ameriki.

Južnoafriški kapitalisti so vedno poudarjali, da bi se z ozirom na visoke plače vodilnih uslužbencev eksploatacija rudnikov in diamantnih polj v današnjih razmerah ne izplačala, če bi ne bila na drugi strani na razpolago številna domača delovna sila, ki opravlja najnižja in najtežja dela za smešno nizke plače. Pojem nižje rase se je tedaj rodil šele s pojmom izkoriščanja domačinov, da so lahko "kolonizatorji" toliko boljše plačani.

Evropski delavec je nesporno mnogo produktivnejši od afriškega. Toda belopoltni delavec, če vrši ista manualna dela, ki jih vrši črnopoltni, in za isto plačo, propade mnogo prej kot črnopoltni, zdrkne kmalu tudi sam na stopnjo takozvane "nižje rase". Dobro se stvarno godi le onim, ki so na vodilnih mestih. Belopoltni domači delavci priseljenih Angležev in Holandcev občutijo vedno bolj na lastni koži posledice ločitve južnoafriškega prebivalstva v višjo in nižjo

raso. 10 odstotkov tamošnjega belopoltnega delavstva so razmere že izenačile z domačim črnopoltnim delavstvom; ti belopoltni delavci živijo v istih šepunkah, so ravno tako v pomankanju in zavrženi kot črnci. In čim nižje so plače "nižje rase", tem nižja je tudi njihova in tem večja je opasnost, da zdrknejo polagoma vsi na isti najnižji nivo življenja kot domačini. Blagosti "višje rase" žvija samo peščica parazitov na vodilnih mestih, vse drugo tone v proletarijat bele in črne rase, ki se med seboj v ničemer ne loči.

Iz tega je razvidno, da ustvarja kapital v kolonijah pod pojmom privilegirane rase pravzaprav le privilegirane kaste. Komur ni dano, da si zasigura svoje mesto v vladajočem razredu, ta je izločen iz privilegirane belopolte skupnosti, ne glede na njegovo rasno pripadnost.

To stanje ustvarja komplikacije, ki otežujejo tudi tamošnjim delavskim organizacijam izvrševanje njihovih socialno-značilnih nalog. Dokler gre le za to, da se zasedejo vodilna mesta, je situacija čista: ta mesta pripadajo kajpak zgolj belopoltnim izvoljencem. Toda v velikih industrijskih podjetjih so tudi nekoliko boljša mesta, ki ne zahtevajo ravno tehničnega specialista, mesta paznikov, nadzornikov, itd., za taka mesta so pa afriški delavci ravno tako sposobni kot evropski. Podjetnik ima celo v tem slučaju ves interes, da se taka mesta podelijo domačinom, ker se ti zadovoljijo z manjšo plačo. Belopoltni delavec, ki se opravičeno boji izenačenja z domačinom, se na drugi strani bori, da se tudi taka mesta podelijo njemu, seveda proti višji plači. Organizacije belopoltnih delavcev so v to svrhu vodile v zadnjem desetletju nekoliko velikih in hrupnih štrajkov. Branile so celo višjih plač in boljših mest za belopolte delavce, s čimer so pa na drugi strani zapirale črnopoltnim delavcem možnost vsaj delnega boljšanja njihovega socialnega položaja. Radi tega so ti slednji spet štrajkali na svojo roko, da si zavarujejo svoje interese. Našel se je končno neki "modus vivendi" v tem, da se je sklenilo zaposliti pri delu, ki zahteva le delno specializacijo, poleg določenega števila belopoltnih tudi nekaj črnopoltnih delavcev. Toda pri tem so se znižale plače i enim i drugim.

Za najnižje vrste dela prihajajo pa še vedno v poštev le domačini. Ti pa ne živijo v rudniških centrih; sami se pa tudi ne potegujejo za zaposlitev v rudnikih. Živijo raje svoje primitivno, toda svobodno življenje v svojih plemenskih zadrugah. Tudi ne gre črncu

(Nadaljevanje na 5. strani.)

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Sestanek v Casablanci

Bo gotovo zgodovinskega pomena, še posebej če se izpolni vse, kar se je potem v časopisih prerokovalo. Precej ljudi pa je razočaranih, ker ta konferenca ni dala, niti ne omenila nikakršnih smernic bodočega miru.

Politična godlja v Afriki je ostala pri starem Marcel Peyrouton, zloglasni fašist in reakcionar, je še vedno guverner v Algiriji. Isto tako ostala svojat, katera po mišljenju in simpatijah spada v Vichy. Napaka, katera se je izvršila v začetku, je dosedaj še vedno nepopravljena. Tisti ljudje, kateri v resnici reprezentirajo pravo demokratično Francijo, niso zastopani v francoskih uradih v Afriki. Da je pa precej teh svobodoljubnih ljudi v Afriki, govore številke. Nad 45.000 Francozov in španskih lojalistov je še vedno zaprtih v raznih koncentracijskih taboriških širom francoske Afrike. Da te razmere ameriški ugled v Evropi silno spodjedajo, je umevno.

Nekaj sličnega se vrši z našimi sosedi v Južni Ameriki. Casmnikarski kolumnist Edwin A. Lahey je že parkrat omenil take slučaje. Hoteli v Washingtonu so polni takozvanih "Big Shots" iz južno-ameriških držav. Na tiste bosonogo, sestradane reveže, kateri kopljejo rudo v Boliviji in v Peru, se pa nobenem ne zmeni. Zadnje, ko je nastala stavka v bolivijskih bakrenih rudnikih, kjer se danes vladajo srednjeveške tlačanske razmere in kjer so delavci zahtevali par centov več plače, torej saj nekaj od tistih ogromnih dobičkov, katere žanjejo lastniki rudnikov — je časopisje takoj zagnalo vest, da je to "nacijska zarota". Da, res, malo več pozornosti bi bilo treba na tistega takozvanega "navadnega človeka", kateri v resnici vse prideluje.

Zastor pri Stalingradu

Ena največjih dram v človeški zgodovini je končana. Zastor, kateri je padel na to pozorišče, je zapisal "Finis" najgrozovitejši tragediji, od kar se "homo sapiens" vojskuje na tej zemlji. 250.000 mož ujetih ali ubitih. To ubijanje ni bilo tisto idilno junastvo, kot so ga opisovali nacijski preroki, ampak smrt v najstrašnejši obliki, proti kateri so slike v Dantejevem "peklu" — nebesa. Prezeblji, napadani noč in dan — lačni in brez upa na rešitev, so umirali posrbljeni in prokleti na mrzli ruski zemlji.

Pri nas

Stavka premogarjev v Penni je končana. Vzroki te stavke kajpada niso bili odpravljeni. Stvar je v redu samo začasno. Čikaška Tribuna lomasti pristaniške delavce, kateri so baje dopustili ranjenim vojakom na Solomonskih otokih izlagači z dospеле ladje tovore zato, ker je bila tisti dan, ko so prišli tja, nedelja, ter jim niso hoteli dati plačo čas in pol na uro... To novico je prvi prinesel neki list v Ohio. Naša čikaška Tribuna, katera ima piko ne samo na vse delavske unije, temveč še posebno na delavce trgovske mornarice, je to s slastjo priobčila. Po njenem mnenju so ti delavci preželi s komunistom. Priče, katere so se takrat nahajale na zgoraj omenjenih otokih in med temi so vojaki, absolutno zanikajo resničnost tistega poročila. Torej je bilo laž. Saj jih ima Tribuna dovolj na vesti.

Zupanska kampanja v Chicagu se nadaljuje. Grehi, kateri sedaj prihajajo na dan, bi morali odpreti oči tudi najzakrknemšemu vollicu. Seve, mogoče kje drugje, ali ne pri nas v Chicagu.

Ali je že kateri izmed vas, kadar mu je bilo takole malo dolg čas, vzel kakšno precej staro biografijo slavnihih mož, recimo iz leta 1937-38, ter jo ponovno skušal čitati? Zadnječ sem se spravljal na nekaj temu podobnega. Stvar je spisal Isaac F. Marcosson. Imenuje se "Tribulant Years". Datum knjige je 1938. Originalno je stala \$3.50, a sedaj sem

jo dobil za 45 centov. Kupil sem jo zato, ker ima slike vseh evropskih in azijskih diktatorjev. Pisatelj je tako zvali "Big Shot". Ruskih razmer, njih diktature ter ljudi se znebi s kratkimi besedami. So brez bodočnosti itd. Mussolini, katerega sliko z osebnim podpisom ima na prvi strani — slavi v nebesa. O Nemčiji ima dolgo poglavje. Anglija in Francija ter njuni politiki sta opisani zelo lastavo. Njegov vpogled v bodočnost je kajpada popolnoma zmotljiv. Knjiga je lično vezana ter ima zelo lep papir.

Pravijo, da je Ernest "Putzi" Hanfstaengel, pianist ter nekdanji prijatelj in kolega Hitlerja uslužben v državnem departamentu. Putzi, kateri je absolviral v Harvardski univerzi, je star Amerikanec. Hanfstaengel je zapustil Nemčijo že leta nazaj — 1937. Ob odhodu so mu povedali, naj raje ostane zunaj. Kakšna je njegova služba, če jo res ima, ni povedano.

Poljedelski tajnik Wickard poroča, da je v decembru bila pošiljatev živil v Rusijo večja kot pa v Britske otoke in njene posesti. Vsa ogromna pošiljatev živil je bila rdeči armadi. S tem je, slavi Wickard, Amerika veliko pomagala k ruskim uspehom na bojišču. V celem letu pa so bile pošiljatev živil povjetoj na petem mestu. Ta novica, katero je povedal Wickard, je v resnici razveseljiva.

Ruski relief

Na prvem mestu je zopet sodrug Joseph Durn iz Clevelanda, kateri je poslal \$8. Pripravili so to vsoto Mrs. Millie Bradač (Terbižan) \$5, ter Mrs. Amalija Terbižan \$3. Skupaj \$8.

Dva dolarja je pa poslal naš stari znanec Tone Zornik iz Penne. Daroval jih je John Opekna Oakdale, Pa.

Zadnje nedelje sem se udeležil velike ruske priredbe na severni strani Chicaga. Udeležba je bila ogromna, dvorana natlačena ljudi. Program je bil precej lep — ali pričakovano sem boljšeega. Mimogrede sem obiskal našega somišljenika Franka Lutzija, kateri živi na 5425 N. Lindler Ave. Rad bi se bil z njim pogovoril. Frank je star soldat in med svetovno vojno je bil vjet v Rusiji. Zal, da je bil vsled dela odčuden. Njegova žena je ponovila naročnino na Proletarca ter darovala \$2 v ruski relief.

Vse te vsote sem vložil v namizni prt, katera vsota je ta teden dosegla \$300. Še dva meseca imam čas, da naberejo \$500. Vsem sotrudnikom in darovalcem iskrena hvala!

Ako v vaši naselbini ni še kluba JSZ, pristopite vanjo kot član "at large". Clanarina je \$1 na leto.

Tole mi ne gre v glavo?



Črnci nas belce tole vprašujejo: Ako ste za svobodo vseh plemen in narodov, kako to, da mi nismo enakopravni? Če mi ne najprvo dati dober vzgled pred svojim pragom? Res, oni imajo vzrok, da se pritožujejo, a mi pa le drugim obetamo vse sorte svobodo. Ne gre jim v glavo, čemu imamo dvojno mero.

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Kdor je "partizan" je komunist. Kdor se tepe ne samo proti ošiču nego tudi zoper kako zamejno vladno, je tudi komunist. Pa ne drži, kajti upirajo se krivicam tudi taki ljudje, ki niso nič poučeni o takozvani dialektiki in o besednem razpravljanju, kaj je in kaj ni. Sovražijo le tisto, kar je bilo in pod čemur so trpeli, pa si žele resničen "nov red".

"Hostarji" v Sloveniji imajo silne težave. V boju proti njim niso samo Italijani in Nemci, nego, kakor zatrjujejo mnoga poročila, tudi domači apizariji, oprode, copate in vsake sorte slinena brozga. JIC v New Yorku poroča z dne 28. januarja o bojnih partizanov sledeče:

Zadnji dnevi v Beli Krajini so bili hudi. V Metliki in Črnomlju so Italijani izropali in nato porušili hiše vsem tistim, ki imajo kakoga svojca v hrih.

Drugod po vaseh pa hiše takih rodbin zažigajo, vse ljudi pa odpeljejo v konfinacijo. Iz vlaka je videti vse polno pogorščičev — gozdovi ob progi so posekani, celo vinska trta je izruvana v razdalji 500 metrov od proge. Kljub temu pa so bili zadnji teden trije napadi na vlak. Napadi niso uspeli, posledice pa so grozovite. Dne 3. avgusta so odpeljali iz Bele Krajine 300 mož v internacijo. Dne 4. avgusta so selili ljudi iz Semiča. Od Semiča do Črnomlja so požigali vse zidance, da ne bi nudile zavetja partizanom. Dne 2. avgusta so partizani aretirali suhorskega župnika Rastresena in ga ubili.

Gornje poročilo je zanimivo ne samo ker navaja grozote, ki so jih in jih še uganjajo Italijani v Belokrajini, temveč še posebno vsled zaključnih besed... partizani so aretirali suhorskega župnika... in ga ubili...

Slovenski katoličani v Ameriki vedo, kako se odigrava politika tu in v starem kraju, kar se bodočnosti Slovenije tiče. Kaj, če bi se zavzeli in saj na lahko protestirali proti taktiki ameriške vlade, ki ne dopušča protestov ameriških Slovencev proti Italiji? Cilj ameriške vlade je, da se jo potegne iz vojne in iz Hitlerjevega objema. To je prav. Ni pa pravično Italiji v nagrado kaj obljubiti na račun slovenskega, hrvaškega in drugih narodov, naveden graft. Demokracije ne bo drugače, kot če se bo socialna in tudi NARODNOSTNA vprašanja PRAVICNO rešilo.

Zenske v Chicagu sedaj lahko svobodno hodijo ali se vozijo v hlačah. Ena je bila obtožena in aretirana, češ, da z moško obleko skriva svoje ženstvo. Starodavna čikaška

ordinanca pravi, da se nihče ne sme oblačiti tako, da bi zakril ali je moški, ali ženska. Dotično dekletko se je dalo ostriči kakor so ostričeni moški in v tovarno je hodila v moški obleki. Nekaj tednov prej pa je proti dekletam, ki nosijo hlače, protestiralo nekaj dijakov s tem, da so se oblekli v ženska krila, si nataknili ženske klobuke in paradirali tako našemljeni neobriti, dokler jih niso aretirali vsled "nespodobnega vedenja". Torej imamo v Ameriki še časa in denarja za vse sorte neumnosti vzlic vojni in davkom.

The Record, glasilo socialistične stranke v Wisconsinu, pravi, da največji milvaški dnevnik Journal hvali socialiste in inozemstvu, in še posebno simpatično je pisal, ko je bil tam poljski premier Sikorski ter dal priznanje poljskim socialistom, a ob enem pa Journal hvali renegate, ki so bili nekoč socialisti, pa se v slabem vremenu od socializma odklikajo. V takem smislu je v Recordu omenjen tudi Leo Krzycki, ki je bil nekoč predsednik socialistične stranke, sedaj pa se udejstvuje največ v vseslovenskem narodnem kongresu, socialistično gibanje pa je opustil. "The Record" vprašuje: "Čemu slaviti socialiste v Evropi, tukaj pa poveličevati tiste, ki so se umaknili iz socialističnega gibanja?"

V Chicagu se je zgodil "holdup". Roparji so napadli dve dvojici, ki sta se vračali iz gledališča, jima vzeli za nad levetnajst tisoč dolarjev draguljev, pa gotovino, kolikor so jo imeli pri sebi. Ena izmed opanih dvojic je rekla policajem, po ožnanju tega nasilstva, da naj v časopise ne poročajo o tem, ker, "ukradenež ne bomo dobili nazaj" in čemu potemtakem "vlačiti naša imena" v zobe javnosti! Dva izmed okradenih sta hotela še posebno cenzuro za zamolčanje njihovih imen zato, ker sta se baš kar pripravljala na počitnice v Florido in sta sedaj tam, da pozabita ta ne-ljudi dogodok.

"Heil Hitler!" Dne 30. januarja je minilo deset let, od kar je moral vsakdo v Nemčiji opustiti stare pozdrave in jih nadomestiti z vzklikom svojemu firerju. Spominjam se deklice nekje na Tirolskem leta 1938, ki je šla v šolo. Spremljala jo je nuna. Staro kakih devet let, je dvignilo roko: "Heil Hitler!" Nuna je molče korakala. Žena in jaz sva se resnemu dekletcu nasmehnila in se ob enem začudila, kaj

vse lahko doseže fanatizem pri otrokih.

Iz Švice v Nemčijo, od kar je Avstrija pod Nemčijo, ni daleč. Šla sva z ženo v vlak pozno v noči. V njemu sem trdno za pal. Na nemški meji me je budil železničar s "Heil Hitler". Ni me mogel zdrimiti. Prosil je tuje ženo, naj me podreža, ker zahteva najin potni list. Dal sem mu zahtevan dokument, mož v spremstvu dveh drugih uradnikov je odzdravil s "Heil Hitler" in odšel s kupeja. Tedaj pa se je eden sopotnikov v tem kupeju gromko zasmel. Uradnik v uniformi se je vrnil. Tisti, ki se je zasmel, je pri tem naredil silno nedolžen obraz. Uradnik je pogledal mene, češ ali si bil ti tisti? In se je znova poslovil s "Heil Hitler!" Deset let ponavljala ta pozdrav vsa Nemčija, in potem, ko se je Hitler odločil razširiti nemški življenjski prostor, se je začel "Heil Hitler" razlegati vsepovsod. Pred Mikličevim hotelom v Ljubljani so se dvigale nemške roke že leta 1937 in 1938, in pozdrav je bil "Heil Hitler".

Nemčija pod Hitlerjem je odigrala, ni pa še poražena. Je še mogočena. Upajmo, da bo Rusija nadaljevala svoje delo in ga skoncala. To je bila dosedaj edina sila, ki je Hitlerju ras zadajala udarce.

Slovenski narod — kaj bo z njim, ako ne bo vojna saj letos končana? V prejšnji številki smo omenili pismo sodruga iz Švice, ki obupuje, a ni še obupal. Raznarodovanje se vrši v nemškem in v italijanskem delu Slovenije s tako močjo, in tako brutalno, da bo čudež, ako bo od našega naroda še kaj ostalo, če se pokolje že letos ne neha. Največja neizgovljiva je, ker je za ohranitev Slovenije samo Sovjetska unija, a vladajoča stranka v Sloveniji pa je odločno proti nji. Je umevno, da noče rešitve v znamenju srpa in kladiva.

Zadnje soboto so nacistični prvaki poveličevali svojega firerja in znova poudarjali, da je Nemčija dosegla pod njim večje zmage kot kdaj prej. Nemcem je bilo to do zadnje jeseni jako prijetno poslušati. A prišla je še ena zima in nova ruska ofenziva. Pa pravi povprečen nemški človek: "Res, naš firer je velikan, a z napadom na Rusijo se je zmotil." Ta njegova usodna napaka postaja čezdalje bolj očitna. Nemci upajo le še to, da jih bodo oteli Američani in Angleži, ker ne žele, da se bi Rusija razvila v najmočnejšo velesilo na svetu. A močna je vendarle, kar ji priznavajo tudi zavezniki in pa Nemci, Italijani, Rumunci, Madžari, Španci in drugi, s katerimi se bori.

Deset let je kratka doba. A v zgodovini nacizma je ogromna. Dokazala je današnji demokraciji, da trajnega miru ne bo in ne bo, ako se zmot, kakršne so izvršili zavezniki v prejšnji svetovni vojni, ne odpravili.

Hitlerjevi propagandisti so dne 30. jan. v svojih "jubilejnih" govorih poudarjali, da edino Nemčija varuje Evropo pred "barbarsko poplavo". Iščo simpatiji. A vzlic vsemu si v Berlinu kar lahko zabijajo v glavo, da je vojna za Nemčijo izgubljena tudi ako je Rusija ne dobi. Namreč Rusija se bo morda izerpala v nji, Velika Britanija in Zed. države pa ostaneta najmočnejši velesili na svetu. Saj kar se Evrope, Amerike in Afrike tiče. A v Aziji? Japonska nam bo delala še mnogo preglavice tudi potem ko se bosta Hitler in Mussolini podala. A naj mislimo glede Rusije kar kdo hoče, bori se toliko, da se Charles Lindbergh glede nje nič več ne oglasi. Tudi Lord Halifax je nekam izgubil — to je, iz javnosti, čeprav je on še vedno angleški poslanik v Washingtonu. Napačno pa bi bilo domnevati, da je "Clevedon set" že doigral. Ta deluje, ker se boji veliko bolj sovjetske kot pa Hitlerjeve zmage.



Nemški in italijanski vojaki v Tuniziji v Afriki, ki so jih vjeli Angleži.

Larry Rue poroča v čikaški Tribuni z dne 25. jan. iz Londona, da je Švedska pripravljena "vreči" svoje simpatije zaveznikom, a boji se "sovjetskega vpliva". To se pravi, boje se za tisti Švedje, ki bodo v socialnih preobratih izgubili svoje privilegije. Ne vedo pa, da jih bodo izgubili tudi ako bi mir Hitler narekoval. Švedska lahko pridobi za svoje ljudstvo le, če zavezniki zmagoje v polni meri in če potem ustanove ne imperialističen mir, nego MIR, ki bo demokratičen in zidan na socialni pravičnosti. Zal, za tak mir bi bili potrebni socialistični zidarji, ki pa jih visoke ameriške glave odriavajo. Dokaz je francoska Afrika.

Predsednik Roosevelt v svojih naporih za zmago v tej vojni deluje dramatično, diplomatski, politično in kakor že more še na razne druge načine. Neprijetno je le, da ima v svoji administraciji precej takih ljudi, ki demokracijo razumejo nekaako tako kakor totalitarni režimi v fašističnih deželah.

Kralj Peter II. bi moral po mnenju nekaterih članov angleškega ministrstva za zunanje zadeve nazaj v "mladoletnost". Fant se na kraljevo službo nič ne razume in je v intrigah klik, ki se tepejo za premoč v jugoslovanski vladi v Londonu, le figura. Plačujejo pa mu za "kraljevo službo" stotisočake na leto. V Londonu se sušlja, da nekateri delujejo za kneza Pavla. Postane naj znova regent, češ, da bi on srbske ministre saj držal na uzdi, dočim se kralj Peter za svoje "vladarstvo" nič ne briga in tudi ako bi se, ga ne bi poslušali, ker je premlad, neizkušen in brez samostojnosti.

"Knez" Dušan Lazarović-Hrebjeljanović je v prejšnji vojni deloval za program JRZ. Sedaj se poteguje za novo vladno, ki je bila ustanovljena v Bihacu. Pravi, da je resnično protifašistična in zasluži podporo vseh, ki so za demokracijo. Ministri zamejne vlade v Londonu in njeni plačanci v Zed. državah, v Južni Ameriki in v Kanadi ji je gotovo ne bodo dali. Pa tudi Hull, Welles in Churchill ne. Hrebjeljanović, četudi je "knez", je za preureditev Jugoslavije v republikansko demokratično državo.

Rim ni edino mesto, ki ne ve kaj so bombe sovražnih letalcev. Pravijo, da ga zavezniki zato ne napadejo, da bi se pa-pežu ne zamerili. A kaj pa Dunaj? Isti krogi pripovedujejo, da Dunaja zavezniki letalci zato ne iščejo, ker želi zavezniki diplomacija pridobiti avstrijske Nemce na svojo stran. Avstrijski socialisti so sicer popolnoma zavezniki, toda slednjim ni za tako družbo. Izgleda pa, da jim je Oto Habsburški po godu. JIC v New Yorku citira neko pismo, ki pravi med drugim: "Zakaj tako dobrohotno ravnati z Avstrijci? V zatiranju Slovencev se najbolj kruto obnašajo. Zakaj ne pregovorite Angležev, da bi bombardirali Gradec, Linc, Dunaj, Dunajsko-Novo mesto in slična važna indu-

strijska središča?" Videti je, da se našim ljudem v starem kraju te reči zde zelo čudne. Avstrijci, ki pomagajo Hitlerju, so po nazoru angleške in ameriške diplomacije "zatirano ljudstvo" in Oto Habsburški naj ga po naši zmagi "osvoboditi", mu da demokracijo, vzame iz muzeja prestol ter ga zasede.

Ameriški poslaniki so v službah večinoma zaradi zaslug za svojo stranko, katera pač je na krmilu, in pa ker so bogati in lahko trošijo veliko več kakor pa znaša njihova plača. To je vzrok, da Zed. države niso imele v svojih poslaniških uradih še nikoli prvovrstne diplomacije. Bivši predsednik odbora demokratske stranke Flynn, ki ga je Roosevelt imenoval za poslanika pri avstralski vladi, pa je naletel na tolikšen odpor, da sta lahko on in Roosevelt spoznala, da kar je preveč je preveč.

New Leader je podpiral Rooseveltovo vnanjo in notranjo politiko kolikor najboljšje je mogel. A po ameriški okupaciji francoske Afrike pa je New Leader taktiko spremenil. Ugotavlja, da besede za demokracijo niso demokracija, če niso spremljane tudi z demokratičnimi dejanji.

NEKAJ DROBIZA

Chicago, Ill. — Spor zaradi umešavanja ameriškega poslanika Boala v stavko rudarjev v Boliviji ni še končan. Delavci — večinoma indijanskega rodu, so tam skrajno izkoriščani. Zanjejo jih boleznj vseh vrst. Higijena je slaba. Hrana nezadostna. Garanje, neznošno. Profit pa gre ameriškim in angleškim kapitalistom v New York in London. A indijanci, ki tam kopljejo kositer (tin) in tungsten, so se vsled vedno večjega priganjanja domislili, da kompanija dela velik dobiček in so vprašali tudi oni za nekaj priboljška. Vlada Zed. držav kupuje tisto rudo po zvišani ceni, kar pomeni sijajne dobičke magnatom. Ko pa so delavci zahtevali nekaj več, in ko jim je v to pomagala bolivajska vlada, pa se je oglašil z nekakšnim ugovorom ameriški poslanik Boal, češ, kako pa bo to vplivalo na cene...

Tako se je pričelo. Rudarji so bili proglašeni v trustjanskih časopisih za nacije... Kakor da tisti Indijanci nimajo drugega dela kot se brigati, kje je Berlin in kdo je Hitler.

Rudarjem ni bilo v mislih nič drugega kot kako si pomagati, da bo več kruha, in da jih kompanija s svojim naganjstvom predčasno ne izgara. Navsezadnje, vsakdo želi tudi kaj dobrega, ne samo garanje v življenju. Čudno je, da se ameriški poslaniki rajše brigajo za koristi izkoriščevalcev kot pa, da bi pomagali izkoriščanim. Tak je bil položaj v Boliviji in delavski časopisi apelirajo na AFL in CIO, da se taki diplomaciji na naše stroške proti ljudskim koristim stori konec.

Poslanik Pierre Boal jo je torej zavozil. Da se potolaži delavce v Boliviji, je Sumner Welles svetoval, da naj gre tja Robert Watt v imenu AFL.

Njegova naloga naj bi bila pomiriti Indijance, ki se izerpavajo v rudnikih. Upor teh delavcev ni bil proglašen štiri svobodščin nič v prid. V tej borbi je bilo mnogo delavcev ubitih. Pa so drugi, ki so živj ostali, čeprav bolni, zelo protestirali.

Da se pomri te indijanske rudarje, ki sovražijo tuje (angleške in ameriške) kompanije kolikor pač zmorejo, so mero-dajni delavski krogi spisali apel, da naj ameriška vlada posreduje in reši ta spor v smislu Rooseveltovih proglašov.

Na žalost je bilo v omenjeni stavki v Boliviji veliko ubitih. Voditelji, kar jih niso pokončali, so jih potisnili v ječo.

Pred nekaj meseci je bil v Washingtonu mehiški levčarski delavski voditelj Vincente Lombardo Toledano. Prišel je, da uradnike v državnem uradu prepriča, kako pametno in koristno bi bilo, ako se vlada in pa unijski voditelj Zed. držav potrudijo kaj storiti v prid "bose mase" v latinski Ameriki. Bil je preziran in ni ničesar dosegel. Samo smesili so ga. A nekaj časa pozneje je le šel tja znaj ameriški delavski voditelj, da uvede politiko "priateljstva" med severno, centralno in južno Ameriko. To povzema iz poročila, ki ga je imel Edwin A. Lahey 11. januarja v čikaških Daily News.

Očitno je, da je 78. zvezni kongres še bolj reakcionaren kakor je bil prejšnji. Prva briga mu je, kako naloziti čimveč davkov onim, ki jih najtežje plačujejo. In druga, prav tako važna briga torijskih kongresnikov pa je, kako čimprej pometati vse socialne zakone skozi okno.

In njihov tretji namen je, uničiti New Deal in diskreditirati predsednika Roosevelta, in vse druge, ki se potegujejo za ljudske pravice. Sedaj so v teh napadih tudi unije na vrsti in proti njim je že precej predlogov. Republikanci se nadejajo v prihodnjih predsedniških in kongresnih volitvah sijajne zmage, a vprašanje je, če bo delavstvo, ki jim bo dalo glasove, kaj pridobilo. Zdi se, da pride z dežja pod kap.

Ena izmed mojih glavnih želja je, da bi bilo vojne konce predno poteče predsednik Rooseveltu termin.

Se še spominjate, kako so burbonci tu in v Evropi uničili v prvi svetovni vojni Wilsonovih štirinajst točk? Nato ves njegov program in njega samemga? Nihče ne more jamčiti, da se slična tragedija ne ponovi tudi v sedanji vojni.

Reakcionarji v USA se prizadevajo uničiti socialne zakone, ki ščitijo delavce, predno poteče leto 1944. Drugič, oni zahtevajo, da se socialne zaščite (Social Security) ne sme izboljšati. Tretjič, vlada Zed. držav se naj nikar ne brigaj, kakšna bo mirovna pogodba, pač pa samo, da bo dobra za to deželo, za druge ji naj ne bo nič mar.

Demokracija v Zed. državah naj ostane, toda v takem smislu, da bodo delodajalci

gospodarji tudi v politiki in povsod, kakor so sedaj.

To so nameni te klike. Zato silno želi, da ko se bo vojna končala in se bo sklepalo mir, naj bo za predsednika spet kdo takih, kot je bil po Wilsonovem terminu Harding, ki se je brigal rajše za karte kakor pa za socialne in druge probleme.

Ko bo konec vojnega stanja, se bodo začeli ameriški vojaki z vseh vetrov vračati domov. Kaj si bodo mislili, ako se dogodi, da socialnih zakonov, ki so jih zapustili, ne bo več v veljavi? In nad kom se bodo jezili? Morda povsem na tiste, ki jim niso nič krivi, nego so se borili za socialno zaščito že leta in leta. "Mar sem se bojeval, da se vrnem v brezposelnost?" bo vprašal vojak. In mrzil bo gesla o demokraciji, in demokracijo, ker ne bo vedel, da so mu jo samo obljubljali ne pa mu je tudi dali.

Nato pa bo vojak v torijskem dnevniku še čital, da je vsemu kriv "bivši" predsednik Roosevelt, ki se je brigal "samo za druge". In pa da je njegov "new deal" upropastil svobodo podvzemanja, ali kot pravimo po angleško "free enterprise". A še bolj pa se bo torijem dopadlo, če bo vojne konec pred predsedniškimi volitvami 1944, in bodo vračajočim se vojakom, med katerimi bo nedvomno veliko razočaranih, rekli: "Mar vam nismo pravili? Torej glasujte za našega kandidata!"

O godile se bodo tudi v ameriški politiki še čudne reči... Masa je nezavedna in položaj napačno presoja.

Mnogi dvomijo, da je federacija evropskih dežel sploh izvedljiva. Se motijo. Švica, dežela treh narodnosti, je federativna in vsi trije narodi v nji kooperirajo drug z drugim. Ti trije narodi so Nemci, Francozi in Italijani. Pa se med sabo prav dobro razumejo. Ne morem zapopasti, čemu ne bi mogli enako složno živeti drugi narodi v Evropi. Bom nadaljeval v prihodnji številki. — John Chemazar.

Zensk še ne bodo registrirali

Lani so že zelo resno obetali registriranje vseh žensk v tej deželi, da ugotove, koliko je med njimi takih, ki še niso zaposlene v industriji, pa so sposobne, da se jih mobilizira za delo bodisi v municijskih obratih, ali pa na farmah.

Po daljšem študiranju so se oblasti uverile, da velika večina žensk sama išče zaposlitve, ne da jih bi kdo silil v to.

Cene živlom narasle že nad 42 odstotkov

Od kar smo v vojni, so cene življenjskim potrebščinam narasle povprečno že nad 42 odstotkov, ne glede na vladna prizadevanja, da jih ustavijo s "stropom".

V teh podražitvah pa ni vstet "črni trg", kjer ljudje plačujejo razne potrebščine še veliko dražje kot pa so zanje določene uradne "dostropne cene".

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV (IC) JE TREBA ZA NČVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado \$6.00 na leto; \$3.00 za pol leta; \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Ciceru \$7.50 za celo leto; \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00

Naslov za list in tajništvo je:

2657 So. Lawndale Avenue
Chicago, Illinois

Prva slovenska pralnica se priporoča rojakom v Chicagu, Ciceru in Berwynu.

Parkview Laundry Co.

FRANK GRILL in JOSEPH KOZDRIN, lastnika

Fina pistržba — Cene zmerne — Delo jamčeno

Telefoni: CANAL 7172—7173

1727-1731 W. 21st Street

CHICAGO, ILL.

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

TeL. MOHAWK 4707

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Klic za organiziranje podružnic v pomoč akciji za osvoboditev Slovenije

Od tajnika Slovenskega ameriškega narodnega sveta smo prejeli za objavo v tej števil. sledeči apel:

BRATJE IN SESTRE!

Ameriški Slovenci nismo mogli preslišati čujnega krika umirajočega slovenskega naroda doma. Z njim nas prebri rešitev in pomoči v svoji strašni nesreči. Sam je popolnoma zaslužjen, pa ne more za svojo rešitev in svojo bodočnost ne govoriti, še manj pa delati.

Kot eno samo slovensko sočutno srce smo se zato zbrali v Clevelandu na Slovenskem narodnem kongresu po svojih 521 delegatih in delegatinjah, kjer smo si izvolili Slovenski ameriški narodni svet ter mu naložili veliko in težko nalogo, da vse poskusi, vse žrtvuje, vse stori, kar je le v človeških mečeh, da ga rešimo in izboljšujemo boljše in srečnejšo bodočnost, kakor pa je bila njegova preteklost.

Ali to delo je ogromno. Nešteto težav bo treba premostiti in premagati mogočne sovražnike—tudi med zavezniki in lastnimi ljudmi—če bomo hoteli uspeti.

Člani Slovenskega ameriškega narodnega sveta se tega dobro zavedajo in so pripravljeno storiti vse, da bodo to svojo nalogo tudi dobro izvršili. Vendar je pa jasno, da bo SANS kos tej nalogi le s pomočjo in sodelovanjem prav vseh ameriških Slovencev. Samo če se bomo vsi združili, vsi delali, vsi žrtvovali in vsi pomagali, moremo upati na kak uspeh.

Zato je SANS na svoji prvi seji dne 22. dec. v Chicagu sklenil, da bo izvedel mogočno organizacijo slovenskih podružnic v vseh naših naselbinah širom po Ameriki.

Vsako naše društvo, pa naj je že kakršnokoli, lahko postane podružnica, če tako sklene na društveni seji ter prijavi svoj pristop administrativnemu uradu v Chicagu. Nad dva tisoč imamo v Ameriki slovenskih društev. Kako mogočna bo naša organizacija, če se prigrasijo vsa! Koliko se bo dalo doseči z njihovim sodelovanjem! Kako silno delo bomo lahko razvili za namene in cilje Slovenskega ameriškega narodnega sveta!

SANS se zato s tem obrača do vseh naših društev po celi Ameriki ter jih lepo vabi, naj se takoj v tem mesecu že prigrasijo za naše podružnice.

Podružnica se ustanovi, če društvo na redni mesečni seji sklene, da postane podružnica SANS-a. Ko je redna društvena seja končana, se naj prične seja za organiziranje podružnice, in sicer takole:

1) Najprej si izvoli odbor, in sicer predsednika, tajnika in blagajnika za podružnico; ti uradniki so lahko tisti, ki take posle opravljajo že pri društvu; lahko pa si tudi izberejo druge člane, če tako hočejo.

2) Določijo si pobiranje mesečnih ali kakršnihkoli prispevkov za SANS; to je prepuščeno podružnicam samim, da si uredijo, kakor hočejo in kakor je najprimernejše krajevnim razmeram.

3) Določijo si čas in prostor za seje svoje podružnice. Prav je, če se take seje vsaj za začetek vršijo vsak teden ali pa vsaj dvakrat na mesec; če tajništvi, politično in upravno, bosta morali vsaj za začetek nalagati podružnicam toliko dela, da bodo tedenske seje nujno potrebne.

4) Takoj po seji naj podružnični tajnik sporoči upravni uradu Slovenian American National Council, 3935 W. 26th Street, Chicago, Ill., ustanovitev podružnice z imeni in naslovi vseh njenih uradnikov.

Podružnica se smatra za ustanovljeno takoj čim jo je društvo sklenilo. Pravila za podružnice se že pripravljajo in podružnice jih bodo dobile, čim bodo tiskane.

V celi svoji 1400-letni zgodovini še ni preživljal tako strašnih dni, kakor jih preživlja danes. V teh svojih strašnih mukah pa vidi samo eno svetlo točko, ki ga tolaži z iskričjo upanja — to smo mi ameriški Slovenci. V pismu, ki smo ga dobili ravno te dni iz domovine, pišejo: "Edina svetla točka v naši noči trpljenja je to, da imamo vas tam v Ameriki."

Da, bratje in sestre, svetla točka svojega trpečega naroda smo! Ali bomo res tista svetla točka? V Clevelandu smo na kongresu to tako jasno in krato pokazali, da se nam je zjudila čela Amerika, naša vlada in vsi, ki so to videli. Tudi narod v starem kraju je za to zvedel. To mcramo tudi ostati s svojim velikim skupnim, organiziranim delom v Slovenskem ameriškem narodnem svetu.

Zato pa sedaj skupaj! Vsi v podružnicah, ki jih naj bo v kar največjem številu! Še v februarju in marcu jih moramo dobiti nad dva tisoč! Ali jih bomo? Samo malo dobre volje je treba, pa jih bomo.

Naprej! Naprej na poti, ki smo jo v Clevelandu nastopili! Naprej do zmage! Naš narod mora biti rešen! Izvojevati mu moramo rešitev in lepše dni po tej vojni, pa naj nas stane še več denarnih žrtev, še več našega dela. Srce k srcu! Roko k roki! In tudi žep k žepu, pa pojde!

Kazimir Zakrajšek, tajnik.

PO ZGODOVINSKEM SESTANKU DVEH MOZ V CASABLANCI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

la izdajati naredbe proti Židom, so bile istočasno uveljavljane tudi v francoski Afriki in so v veljavi tudi sedaj, čeprav so jo okupirale ameriške čete. Vrhovni francoski poveljnik general Giraud, pod katerim je tudi francoska politična oblast, je ameriškim in angleškim reporterjem dajal, da se bo nekaj naredb proti Židom čutilo, toda stopnjevalno, kar pomeni, da je njegova obljuba le na papirju. Opozoril jih je tudi, da so odredbe o Židih in druge postavne v francoski Afriki njena notranja zadeva, kar pomeni, da se naj drugi ne umetavajo zraven.

Prizor za fotografe

Zaeno s Churchillom je prišel v Casablanca iz Londona načelnik borbenih Francozov general Charles de Gaulle. Stori je to na potabilo Roosevelta, ki bi rad, da pride med generalom Giraudom in de Gaulleom do sporazuma, a vsa dosedanja poročila se glase, da je bilo njuno srečanje neuspeh. Dala sta se fotografirati skupaj, ko sta si segla v roke, a razšla pa se z izjavo, da celjeta diplomatskega predčastnika drug k drugemu. De Gaulle je na strani zaveznikov od začetka a francoski oblastniki v Afriki pa so bili do ameriške invazije z vlado v Vichyju in delovali z njo vred za osiše in proti Angliji.

Kremlin molči

Ena izmed senzacij sestanka v Casablanci je bilo poročilo, da je bil povabljen tudi Joseph Stalin, ki je odgovoril, da vsled zaposlenosti z vojnimi operacijami ne utegne priti. Njegovi nasprotniki v Ameriki so nato pisali, da je vabilo odklonil, ker se je bal zamere pri Japoncih.

Bolj resnično je, da je on z zavezniško politiko v Afriki nezadovoljen in ker je vedel, da ne bo nič dosegel, je rajše izostal. Francoski glavarji v Afriki so vsi sovražniki Sovjetske unije in poglani so v Franciji in v Afriki tisoče "komunistov" v ječo in mnoge v smrt.

Načelnik kitajske vlade generalizmo Čiang Kaišek pa na sestanku sploh povabljen ni bil. Čemu so ga izpustili, uradno se ni bilo pojasnjeno. Vseeno, sestanek v Casablanci je bil proti osišču zelo posrečena poteza.

Slovenecem v Detroitu in okolici

Dne 7. februarja (prva nedelja v mesecu) ob 2. popoldne bo skupno zborovanje vseh slovenskih društev, klubov in ustanov v dvorani Slovenskega narodnega doma na 17153 John R.

Vabljeni ste, da se skupno posvetujemo in izvolimo stalni krajevni odbor in v smislu smerne podanih na slovenskem narodnem kongresu v Clevelandu in ukrenemo vse potrebno, da uberemo najboljšo pot za rešitev nam vsem drage SLOVENIJE.

Dolžnost nas kliče. Storimo, kar zmorcemo, veže in navdušuje naj nas brateka ljubezen. Ne strahimo se truda, ne žrtve. Spomin na grozodejstva, ki smo jih zaznali iz spisa dr. Borisa Furlana "Slovenija v borbi", ki smo ga čitali v Ameriškem družinskem koledarju 1943, naj nas vzpodbuja. Zmožni smo storiti mnogo, če le hočemo. Ni enega ne sme biti med nami, ki bi ostal hladan zbog tolikšnega gorja in trpljenja, ki vlada med našim narodom v domovini. Vsi na zborovanje — vsak naj ima svoj delež na plemenitem delu, da ne bo kesanja ne očitkov. Pozabimo osebna nesoglasja, bodimo si v istini bratje in sestre, sledimo geslu:

"Ne plaši se znoja, ne strahši se boja, pogumno na plan, da bratu hitreje zasije svobode mu dan."

Za pripravljalni odbor, Lia Menton.

V nedeljo 28. marca bo naš dan

Chicago. — Prireditve kluba št. 1 JSZ v nedeljo 28. marca bo imela za nas vse veliki pomen. Posvečena bo delu, ki ga vrši Proletarac, in prebikič gre v njegov tiskovni sklad.

Ob enem imamo k tej prireditvi še posebno kampanjo za ruski vojni relief, in namen je zbrati vanj najmanj \$500. Kdor želi pomagati v tej akciji, naj se obrne na tajnika kluba Chas. Pogorelec, ali pa na koga izmed članov dramskega odseka, ki so Joško Oven, John Rak in Frank Zaitz.

Sporod se bo pričel ob 3. popoldne. Dramski odsek skuša, da ga bodo predvajali največ tisti naši prijatelji, ki so iz Rusije doma. Pevci in drugi.

Joško Oven je v Proletarcu že velikokrat omenil, da se naj bi zbralo do omenjenega datuma za ruski relief vsoto \$500. V ta namen bo nekemu oddan dan prireditve 28. marca namizni prt, o katerem pravijo, da je vreden lepo vsoto.

Spletla ga je v ta namen in poklonila brezplačno Mrs. Mary Jelenc, mati sodružice Mary Ovnove.

Vstopnice so v predprodaji po 50c in pri blagajni bodo 60c.

Po programu bo plasnja zabava Angela Zaitz je že poskrbela, da bo pela na tej prireditvi mezosopranistka Miss Zaritzky, in sicer, ker je prireditve ob enem tudi namenjena pomagati ruskemu pomožnemu skladu, nastopi brezplačno, enako njena spremljevalka na klavir.

Več podrobnosti o sporodu bo v naslednjih številkah. P. O.

Velike rumunske izgube na ruskih bojiščih

Ena izmed dežel, ki je že zelo tepena v tej vojni, tudi če bi Nemčija zmagala, je vsakekr Rumunija. Izgubila je na ruskih bojiščih Nemčiji v pomoč že blizu pol milijona mož. Dala jih je v plačilo, da bi dobila nazaj Besarabijo in nekaj drugega ozemlja na sovjetski strani meje, a izgubila pa ga je v Transilvaniji v prid Madžarske, na drugem koncu pa ga je morala prepustiti Bolgariji. Oboje si je pridobila v prejšnji vojni, sedaj se bori rumunska armada na življenje in smrt za Hitlerja, ne da bi kaj pridobila.

Ni čudno, če v Rumuniji nezadovoljnost narašča, ki pa jo vladarji s svojo silo in s Hitlerjevo pomočjo.

Kupujte vojne bonde in znamke.

BOJ V JUGOSLAVIJI POSLEDICA STARIH RAZLIK IN REZIMA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Nova zbornica in ustava. Iz poročil, ki so večinoma iz Moskve, iz Berna in Ankare je razvidno, da je partizansko gibanje v Hrvatski, Črni gori, Bosni, v Sloveniji, pa tudi v drugih krajih Jugoslavije toliko organizirano, da se je odločilo sklicati zastopnike, kar je bil po mnogih letih prvi jugoslovanski "parlament".

Ustanovljen je bil na osvobodjenem kraju dežele tudi nov odbor svobode. Njegov načelnik je na podlagi poročil Ivan Ribar, ki je bil član tudi prve ustavodajne skupščine ob postanku Jugoslavije.

Eno poročilo iz Švice pravi, da je z novo vlado tudi dr. Vladimir Maček, voditelj sedaj zatrite hrvatske seljačke stranke.

Jugoslovanska vlada v Londonu je Ribarja obtožila uporništva proti kralju in državi. Njegova zbornica je odklala "sovjetsko Jugoslavijo", pravijo ministri v Londonu, in zavezniki je ne bodo priznali.

Rusija je v tej borbi uradno nevtralna, a neuradno pa pomaga partizanom. O tem ni dvoma.

Dogodki v Jugoslaviji nam povedo, kaj vse lahko pričakujemo, predno nastane red in mir, tudi v drugih deželah. Na primer v Franciji, kjer je vsak upornik proglašen od Nemcev in francoskih kvizlingov za "komunista".

Akcije za jugoslovanski relief

Eno izmed gibanj v pomoč bednim v Jugoslaviji, ki neurtogoma deluje, je organizacija United Yugoslav Relief Fund. V nji so največ Američani in nabirajo prispevke zgolj med splošno ameriško publiko. Njihov namen je pomagati v glavnem vojnim ujetnikom, ki jih imajo Nemci zaprte v taborih na tisoče, in jih v njih mučijo, zatirajo, in s podhranjenjem polagoma žepajo v smrt.

Jugoslovanskim jetnikom se v nemških taborih izmed vseh najhujše godi, pravi poročilo omenjene pomožne akcije.

Dana so jim najslabša ležišča in hranijo jih s "pomijami". V istih taborih so tudi angleški in francoski jetniki. Z Angleži Nemci kar kavalirsko postopajo. Dajejo jim veliko boljše hrano vprido jugoslovanskih jetnikov in jim strežejo, češ, glejte, Angleži so saj ljudje, vi pa ste slabši kot psi!

Z Angleži Nemci zato lepše postopajo, ker je Anglija še velesila, in v njenih taborih je veliko tisoč nemških ujetnikov. Torej se je Nemci boje. Jugoslavija pa je premagana in kar se Nemčije in Italije tiče, je ni več na zemljevidu.

United Yugoslav Relief Fund, ki deluje tudi pod imenom American Friends of Yugoslavia, pravi, da je zbral za v pomoč vojnim jetnikom že veliko vsote in je pošlal tja žrtvam v nacistijskih taborih že tisoče paketov živil in drugih potrebščin. Poudarja, da ne tekmuje z drugimi pomožnimi akcijami za Jugoslovane, in ima sporazum z vlado, da bo nabiral prispevke le med Američani v splošnem, ne pa še posebno med Slovenci, Hrvati in Srbi, ker imajo te narodnosti svoje organizacije v ta namen.

Prebivalci Sovjetske unije imajo trdo kožo

Ko je Hitler prerokoval, da pade Leningrad vsak čas, za njim pa Moskva, in nato še Stalingrad, je mislil, da so Rusi kmetavzarske nerode, ki se sicer znajo braniti le proti nerodnim ljudem, niso pa kos gibčnim Nemcem, ki se razumejo na "blitzkrieg".

A Leningrad ni padel. Pet sto dni so ga Nemci in Finci oblegali. A meseca januarja to leto so Rusi nemško blokada odbili in Hitlerjevo obetanje, da bo padel Nemcem v roke, se ni izpolnilo.

Stalingrad je drugo razočaranje za Nemce. Oblegali so ga nad 160 dni in pri tem žrtvovali 300.000 svojih vojakov.

Tudi Južnoafriška unija sledi Avstraliji

Kakor Avstralija, ima tudi dominjon Južnoafriške unije postavbo, ki določa, da se njeni čet ne sme pošiljati na bojišča izven domačega kontinenta, razen ako se za službo drugje javijo prostovoljno. Ker pa je vojna v Afriki, z izjemo Tunizije, domalega končana, je premier general Smuts parlamentu priporočil to postavbo spremeniti, da bo dovoljevala poslati afriške čete na katerokoli bojišče na svetu.

Nemčija v stiski za kavčuk in olje

Vsled blokade je Nemčija čezdalej bolj v stiski za dve glavni potrebščini v mehanizirani vojni. Manjka ji olja in gumija. Zato gradi tovrne podmornice, ki bi ji to blago dovzale iz Japonske pod vodo.

"VIŠJE" IN "NIZJE" RASE

(Nadaljevanje z 2. strani.)

toliko za višino zaslužka, kakor za vrsto dela, ki se mu nudi. Zato ga je treba z zvijačo zaslužnjiti rudniškim družbam. V to vrsto so se naseljavali povseh "trgovci", ki so agenti družbe. Ti prodajajo blago in posojajo denar domačinu in ko je ta dovolj zadolžen, mu sporočijo, da sta blago in denar, ki ga dolguje, od angleške družbe. Odslužiti ga mora s težkim delom v rudniku. To seveda ni več trgovina s sužnji!

Ker pa skuša črnopolti čelavec venomer ubežati izkoriščanju in ubijanju v rudnikih, se je do te vojne iskalo nadomestila zanj s priseljevanjem indijskih in azijskih težakov, ki so pripravljene delati še za manjšo plačo pri daljšem delovnem času. S tem se pojem "nižje rase" spet še nadalje modificira: napram tem priseljencem so črnci za stopnjo manj nižje vrste ljudje!

Stoletna kolonizacija Južne Afrike izkazuje v pogledu ab-

sorbiranja domačega življa le negativne rezultate. Poldrugi milijon kulturno in gospodarsko mogočnih beleev sredi pet in pol milijona črncev ni moglo v ničemer spremeniti način odnootnega življenja. Kapitalistični industriji ni uspelo izpodriniti domače kmečko-patriarhalne ekonomske in družabne ureditve. Evropci živé na črnem kontinentu še danes le kot socialno in pravno privilegirana kasta, kateri je domače ljudstvo zato nižja rasa, da lahko na njen račun bogati.

Evo tedaj nazornega dokaza uspehov in ciljev kolonijalne ekspanzije posameznih velesil. Japonci so vzle pripadanj družtvu narodov udrl leta 1931 v Mandžurijo "loviti" bandite in jo "osvoboditi" pred tolojavni in brezmočno kitajsko vlado. V resnici so jo vzeli edino v namenu, da lahko eksploatirajo tamošnje rudnike in polja ter ceneno delovno moč (kateri ne more konkurirati niti skrajno cenena delovna moč japonskega delavca). Da Japonci so imeli z osvojitvijo Mandžurije še en namen: Utrditi se ob sovjetski Sibiriji toliko, da se zavarujejo pred njo, kadar bi pričeli z nadaljnimi osvajanji v Aziji. To se je zgodilo.

Iz istih razlogov in z enakim opravičevanjem, kakor so šli Japonci v Mandžurijo, so udrl Italijani l. 1934 v Abesinijo in od leta 1938 Hitler v razne evropske dežele.

Pred postankom fašizma so narode in kontinente zasuznjevali v imenu evropske civilizacije imperialističnih dežel v prid posameznih eksploatacijskih družb. Koristi od tega ni imelo niti avtohtono prebivalstvo, niti kmetje in delavci iz držav, ki so dotična ozemlja osvojile. Eni in drugi so bili "nižja rasa", ker je to odgovarjalo interesom "višje rase", t. j. finančni in kolonijalni plutokraciji imperialističnih držav.

Kot pod "liberalnim" imperializmom, je teorija o "nadljudih" (gospodujočih) in "manjvrednih" (zaslužnjih in hlapcev) sedaj dejansko enaka kakor je bila v prošlosti. Močni osvajajo in bogate, pre-

maganj in podjarmljeni pa so obsojeni in izkoriščanje in zaslužnje. Imena so se spreminila, sistem pa je stari, z novimi gesli. Dokler bo temeljil na izkoriščanju in ropanjih, ne more biti drugačen. Gh.

AGITATORJI NA DELU

Vse naročnine, ki jih pošljejo zastopniki in drugi agitatorji Proletarca, so štete na bazi polletnih naročin. Narečni agitator, ki pošlje eno celoletno, je zabeležen v tem seznamu s dvema polletnima.

Frank Cvetan, Tire Hill, Pa.	18
Arton Zornik, zap. Penns.	11
John Kregel, Cleveland, O.	10
Louis Barborich, Milwaukee, Wis.	5
Joško Oven, Chicago, Ill.	4
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	4
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	4
John Marolt, West Mineral Kans.	4
Joseph Snoy, Bridgeport, O.	3
John Shular, Arcadia, Kans.	3
Frank Stih, Sheboygan, Wis.	2
Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.	2
Joseph Klarich, Detroit, Mich.	2
Anton Slobodnik, Crested Butte, Colo.	2
Math Urbas, Detroit, Mich.	2
Martin Judnich, Waukegan, Ill.	2
J. W. Zorrik, Detroit, Mich.	2
Ivan Babrik, Fort Sheridan, Ill.	2
Joseph Ovca, Springfield, Ill.	2

Skupaj (4 tedne od 26. dec. 1942 do 23. jan. 1943) 84 naročin, prejšnji izkaz (4 tedne) 159 naročin.

DRŽAVLJANSKI PRIROČNIK

nova knjižica, s poljudnimi navodili kako postati AMERIŠKI DRŽAVLJAN.

Poleg vprašanj, ki jih navadno sodniki stavijo pri izpitu za državljanstvo, vsebuje knjižica še v II. delu nekaj važnih letnic iz zgodovine Združenih držav, v III. delu pod naslovom RAZNO, pa Preglas neodvisnosti, Ustavo Združenih držav, Lincolnov govor v Gettysburgu, Predsedniški ednihenih držav in Poedine države.

Cena knjižice je samo 50 centov v posilno vred.

Naročila sprejema: Knjigarna Proletarca 2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravnistvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije. Na tu priobčene zastopnike apeliramo, naj skušajo ob vsaki ugodni priliki pridobivati naročnike temu listu. Pravažprav je dolžnost vsakega slovenskega zavednega delavca agitirati za svoje glasilo Proletarac.

Ako je ime kakega zastopnika v sledečem seznamu izpuščeno, naj nam sporoči pa bomo imenik radevolje popravili.

CALIFORNIA. Fontana: Anton Blasich. Oakland: Anton Tomšič. Los Angeles: Frank Novak. San Francisco: A. Lekšan.	Cleveland: John Kregel in Joseph Lever. Girard: John Kosin in John Bogatay Gleason: Albina Kravanja. Lisbon-Power Point: Jacob Bergant Piney Fork: Frank Završnik. Warren: Joseph Jetz.
COLORADO. Crested Butte: Ant. Slobodnik. Pueblo: Ludvig Yoxey. Walsenburg in okolica: Frank L. Tomšič.	PENNSYLVANIA. Aliquippa: Geo. Sprekar. Burgittstown-Slovan: Joseph Krmel. Craffton-Moon Run: Jennie Jerala. Canonburg-Strabane: John Terbel in Marko Tekavec. Export: Jos. Britz. Forest City: Anthony Drasler Jr. Point Marion: Tony Zupančič. Hermianer: Anton Zornik. Imperial: Frank Augustin. Johnstown in okolica: Andrej Vidrih, John Langerhole in Ilija Bubalo. Latrobe: John in Mary Fradel. Lawrence: Louis Britz. Library: Nick Triller. Meadowlands: Martin Baizt. Park Hill-Conemaugh: Frank Podboy. Sharon: Joseph Cvelbar. Sygan: Lovrenc Kavčič. Tire Hill: Frank Cvetan. Potovalna zastopnika za Proletarca, Ameriški družinski koledar in Majski Glas za zapadno Penno Anton Zornik, Hermianer, za Cambria in Somerset okraj pa Frank Cvetan, Tire Hill, Pa.
ILLINOIS. Chicago in okolica: Frank Biazak, Joseph Oblak, Chas. Pogorelec, Peter Verhovnik, Frank Zaitz in John Rak. La Salle in okolica: Anton Udovich. Springfield: Joseph Ovca in John Goršek. Virden: Fr. Hiersch. Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.	WASHINGTON. Seattle: Lucas Debeljak. WEST VIRGINIA. Star City: Lawrence Selak. Thomas: Lenhart Werdinek.
INDIANA. Clinton: Ignac Spendal. Indianapolis: Mary Stroj.	WISCONSIN. Milwaukee in West Allis: Louis Barborich. Sheboygan: Frank Stih. Wilsnad: Mike Krolts.
KANSAS. Arma: Anton Shular. Arcadia: John Shular. West Mineral: John Marolt.	WYOMING. Kemmerer in okolica: Anton Tratnik in John H. Krzianik. Rock Springs: John Joreh.
MICHIGAN. Detroit: John Zornik, Leo Junko, Joseph Klarich in John Pfachtar.	OHIO. Akron-Kenmore-Barberton Mike Kopač in Matt Močnik. Bridgeport in okolica: Joseph Snoy in John Vitez.
MINNESOTA. Buhl: Max Martz. Chisholm: Frank Klun. Duluth: John Kobl. Ely: John Teran in Jacob Kunstelj.	
MONTANA. East Helena: Joseph Mihelich. Klein: Peter Yellar. Red Lodge: K. Erzenovnik.	
NEW JERSEY. Elizabeth: Amalia Oblak.	
NEW YORK. Gowanda: James Dekleva.	

POSUŠAJTE

vsako nedeljo prvo in najstarejšo jugoslovansko radio uro v Chicagu od 9. do 10. ure dopoldne, postuja WGES, 1360 kilocycles. Vodi jo George Marchon

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROČITE SI DNEVNIK "PROSVETA"

Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON
3724 West 26th Street
Tel. Crawford 2212
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed. and Sun.)
6:30 to 8:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
Tel. 20-361
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Looking Ahead

By LEN DE CAUX

Its getting so the only things we aren't short of are those that are rationed. And that's no kidding. The only civilians who don't have trouble getting meat these days are those who don't need it. Milk is being taken from babes to be given to debutantes. High prices are the best way to give to those that have, and to take from those that have not. They fatten the parasite and starve the useful war worker. A Washington Navy Yard worker recently had to take the day off to comb the city for condensed milk to make a formula to feed his baby. San Francisco longshoremen and shipyard workers can't get enough meat or eggs to maintain their strength. But high-priced Hollywood restaurants have all the meat, butter and eggs their customers can eat. Food prices are now 42 percent above pre-war levels. But wealthy club-men don't feel the pinch—only women, children and low-paid workers. Sure, there are bound to be shortages for civilians in a war like this. Every good American will gladly tighten his belt, if he has to, so our fighting men can have first call on the grub. Everyone with the will for victory will cheer shipments to fighting allies whose need is greater than ours. But no good Americans—and least of all, the members of the CIO—will be satisfied until the food that is available here is properly distributed. That's why the CIO demands immediate over-all rationing of all food and other necessities; and the effective enforcement of price ceilings. Over-all rationing means a chance for everyone to get his or her fair share—not a surfeit for some and nothing for others, as at present. Properly applied, as in Britain and other countries, it means that the man doing heavy work will be entitled to more meat than the club-man. It means more milk for children, and less for debutantes. But over-all rationing calls for its partner, real price control, if low-income families are to buy what their ration entitles them to. Some food shortages are inevitable. But it is not inevitable that we should be as short as we are.

Herbert W. Parisius, who recently resigned as Food Production Director, estimates that food production quotas can be raised by 20 percent by "converting American agriculture on an all-out war basis." The National Farmers Union agrees. It has advanced a program to assure adequate food supplies for the United Nations, by an immediate war conversion and expansion program for American agriculture. The CIO was the first to call for the conversion of American industry on an all-out war basis, and for nationwide planning to expand its production. It is now among the first to give its complete support to the program of National Farmers Union for a similar conversion of food production. Rationing and price control require the cooperation of the whole people to make them effective. It will take a lot more popular demand to get them, in the first place. Then the people have to understand the need and the purpose, to insure willing compliance; and so they may contribute their practical ideas and initiative to meeting a mass problem. Finally, the vigilance of all the people is needed to shame and expose chiselers, hoarders and profiteers. The labor unions, representing the biggest single organized group of consumers, have most to contribute along these lines. That's why the CIO calls for labor representation, not only in top policy-making and administration, but also in all state and local bodies that have control of price-fixing and rationing. But all of the above plans to meet our food crisis are incomplete, and may be upset, unless we also have a real victory tax program. In 1943, it is estimated, there will be a national money income of \$110 billion, as against \$70 billion worth of consumers' goods. If that \$110 billion goes into the market unchecked, it will force prices sky-high and cause the worst inflation. So a sound savings, social security and tax program is needed to reduce surplus spending money, as well as to finance the war. It must also leave workers with enough income to buy their full share of living necessities.

Beveridge Plan Is Advocated For U. S.

Frances Perkins Outlines Program Broader Than That Suggested In Britain. A social security program that goes much farther than that proposed for Great Britain by Sir William Beveridge was outlined by Secretary of Labor Frances Perkins. The plan, she said, will shortly be presented to President Roosevelt with a suggestion that it be recommended to Congress. It calls for larger old age pensions and payments for maternity, sickness, accidents, funerals and other benefits. It also provides payments for all unemployment, regardless of its cause. The ultimate cost of the system, Miss Perkins said, would advance progressively until it reached 10 percent, half to be paid by employees, the other half by employers.

Michigan CIO Wants Sales Tax Abolished

Detroit.—Reduction and eventual abolition of the 3% Michigan sales tax is demanded by the Michigan CIO Council as the headline of its legislative program. Sales taxes are unfair to the poor, the council says. Unemployment compensation should be \$30 for 30 weeks maximum instead of the present \$20 for 20 weeks, the CIO demands. Minimum pay for state employees should be \$1,800 a year, with automatic pay raises. Revenue to replace the sales tax and pay for increased compensation and state wages should be derived from taxes on corporation income, from higher inheritance and property taxes and from a gift tax, the CIO recommends. It is better to wear out than to rust out.—Bishop Cumberland.

Munitions Makers Fantastic Profits

Producing war equipment has always been a lucrative business, and the present time is no exception to the rule. Concerns which are turning out armament for our government are making very large profits, in spite of higher taxes, material shortages and other retarding factors. This was made clear in a report by the Office of Price Administration, comparing profits of 10 of the largest industrial corporations with those made in 1941, when they reached fantastic proportions. To give some idea of the extent of profiteering, the O. P. A. compared 1941 profits with those of four years between 1936 and 1939 and reported these increases: General Motors, 20 per cent; Curtiss-Wright, 994 per cent; Bethlehem Steel, 123 per cent; Douglas Aircraft, 930 per cent; Consolidated Aircraft, 962 per cent; Glenn Martin, 177 per cent; United Aircraft, 321 per cent; New York Shipbuilding, 2,420 per cent; Lockheed Aircraft, 961 per cent; Boeing Aircraft, which lost \$840,000 in the peacetime period, cleaned up \$6,113,000 in 1941. Of more than 200 corporations whose finances were studied, O. P. A. said, profits after taxes were up about 80 per cent above the pre-war average.—Labor.

Factories Strongest Magnet For Farmers

Industry rather than the armed forces is the chief rider of farm labor, the Department of Agriculture disclosed. Up to September 1, last, it said, about a million workers left the farms for factories, while only 600,000 were inducted into the army or navy, about a third of them through enlistment.

THE MARCH OF LABOR

Illustration featuring Woodrow Wilson and a graph. Text: 'THE MINE WORKERS UNION ENTERED THE STRUGGLE OF 1900 IN THE ANTHRACITE REGION WITH 8000 AND CAME OUT WITH A MEMBERSHIP OF 100,000!' 'WOODROW WILSON' 'THE EIGHT-HOUR DAY UNDOUBTEDLY HAS THE SANCTION OF THE JUDGMENT OF SOCIETY IN ITS FAVOR AND SHOULD BE ADOPTED AS A BASIS FOR WAGES EVEN WHERE THE ACTUAL WORK TO BE DONE CANNOT BE COMPLETED WITHIN EIGHT HOURS.' 'LABOR-MANAGEMENT COMMITTEES HAVE RESULTED IN LARGE PRODUCTION INCREASES ACCORDING TO THE W.P.B. MINEWOMEN (CUM) - 17% CUMMINS, RAIL & STEEL (CUM) - 20% LEP. FROM TAIL (ANNUAL) - 21% FOR VICTORY' 'BUY UNITED STATES WAR BONDS AND STAMPS' 'MAKE FRIDAY VICTORY DAY BUY 10 PERCENT IN WAR BONDS!' 'THIS UNION LABEL IS YOUR GUARANTEE OF A JOB MADE OF CLEAN MATERIALS BY CRAFTSMEN WHO KNOW THEIR JOB.' '142' 'STAMPS' 'OFFICE 256'

RATIONING IS THE FAIR WAY

Rationing of vital necessities in times of scarcity such as war time... is the way of assuring every American that he or she will get his or her fair share of the needed but scarce thing without having to pay more or to chase after evasive supply sources. There should be no grumbling against this system and no attempts at evading it by way of hoarding or through buying from illegitimate "black markets" or "bootleg" dealers. But there is, over the length and breadth of the country, a hard and steadily moving machinery at work, engaged in an effort to build up the chance dissatisfactions with coffee, sugar or certain other insufficiencies into a mass-rebellion against the "terribly incompetent" Roosevelt administration. Who are the people and interests back of that machine? There are at work in this noble enterprise: 1—Direct agents of the Axis powers... 2—Our own home-bred, native followers of the fascists "line"... 3—Our never-forgetting and never-learning standpatters and reactionaries... 4—Republican politicians... who seek to build up elements making for success in November, 1944, on the petty annoyances caused the housewife here and there... Instigated by these wrongdoers, casual, passing and inconsequential displeasures are worked up here and there to a point of taking on the aspect of a "mass uprising" against "things and doings down there in Washington." If we know all this, we can check these unjustified dissatisfactions. In fact, OPA handling of prices and scarcities in 1942 has been incomparably better than in 1941. It can be made to work even better to be sure, but the way to help is to cooperate constructively, not to obstruct abusively.—Advance.

REACTION ON THE MARCH

By Harold Putnam in "The Progressive" Reaction is out of the storm cellar and the mental midgits are on the march! They'll be damned if they'll fight this war "for a quart of milk for every Hottentot." They'll be damned if they'll envisage TVA's on the Danube. They'll be blasted if they will fall for this governmental hand-out business after the war. Just let them lie down in peace once more with good old Free Enterprise, and everything will be just lovely—for them! This new emergency of the National Association of Manufacturers as the cheering section of the wind-bag brigade has lamentable similarities with the tragic Boston fire. The origin is confused in irresponsibility and corruption. The flames are uncontrollable and they engulf everyone. And the results are hideous! Only the results of the irresponsibility of the robber barons are world-wide. And their rotten selfishness affects not only the lives of innocent people—it affects also their liberties, yes, and their pursuit of happiness. American Fascism The clarion call of President Witherspoon of the NAM to reaction, his insinuation that we are fighting for Soviet ideals, his smug unconcern with the improvement of the lot of the common man are fascism—pure, home-grown unforgivable American fascism. And it's dangerous—more dangerous than anything that has ever been before in American history. It's dangerous because we have reached the turning point of the war. Victory is within sight—and as important as winning the war is now the winning of the peace. The peace is coming in sight and the Witherspoons intend to be in on the kill! And I wondered if the National

Ninety-Eight Years Of Co-operation

The Class of 1844 Building a Better World By J. P. Warbasse. Ninety-nine years ago a little group of 28 cotton weavers in Rochdale, England, opened their co-operative store. They had spent a year and a half studying, formulating principles and raising the necessary \$140 to put their lessons into practice. The opening of their little place on Toad Lane was a commencement day in the Great University of Hard Knocks. The colors of this ancient institution were black and blue. The Class of 1844 went into action to bring all the world under the influence of the schooling they had enjoyed. Now, after less than a century, over one-fourth the population of the earth is in membership in its co-operative societies. Every country and the remotest corners of the world have been penetrated by this enlightenment. In the United States there are over 17,000 Consumer Co-op societies and 8,000 farmer marketing co-operatives, carrying on the extension work of the great University that gave them vision and plan. Slowly and quietly the learning inaugurated at Rochdale advances. In the countries approaching the higher civilization, the co-operative method of business is moving on toward becoming the predominant way of production and distribution. Under the teaching of competition to get things away from others, the natural results have been poverty, unemployment, and chaos. The emerging civilization, with its economy of plenty, with its education for mutual aid, and with democracy as its guiding star, offers a way of peace to mankind at this gracious season. The old University that gave the world the Class of 1844, flies as its banner now the rainbow flag. Its seven blended colors stand for peace. Democracy is its watchword and its bill of rights. Education is proving its power to change the way of life. It is daily radiating from that multitude of successful co-operative societies throughout the world, which are supplying needs and bringing people together in the still greater learning of mutual aid.

DECLARES ACCIDENTS IMPERIL WAR OUTPUT

If production goals set by President Roosevelt for 1943 are to be met, steps must be taken to protect and promote the health of the people. That warning was sounded by Wendell Lund, director of the W. P. B. Labor Production Division, who declared that injuries suffered by more than 40,000 workers each week is a big handicap to the nation's war efforts. "The careless worker and the negligent employer are to blame," Lund declared. "Because it is necessary to spend money to insure protection for workers, the responsibility for industrial health and safety has rested largely on the shoulders of the employers for many years." Food Is A Munition The CIO wholeheartedly supports all steps for the extension of rationing, as both socially desirable to insure a fair distribution of available goods and necessary to winning the war. Its only complaint is that these steps are still so small and wavering. Here are some of the country's needs, as seen by labor: 1—Immediate rationing of all foods, except certain perishables. 2—Help for millions of low-income families to buy their share at present high prices. 3—Governmental subsidies to meet high wartime costs of producing and processing foods without higher prices; and to bring basic foods within reach of low-income families at reduced prices. 4—Extension of the Food Stamp Plan and school milk and school lunch programs, to make sure poorer families get their share of essential foods.—CIO News.

"Authentic Bourbons Of Our Times"

A great deal is being heard about the necessity of maintaining "free enterprise." It is a favorite editorial topic of reactionary newspapers, and demagogic politicians mouth it as though it were a magic cure for all our economic ills. What it meant by "free enterprise" is freedom for business to pursue its own unbridled course, without restraint from government or any other course. That is the opinion of one of the nation's outstanding scholars, Monsignor John A. Ryan, head of the National Catholic Welfare Council and internationally known as an expert in industrial relations. The "Congressional Record" this week contained a speech by Dr. Ryan which should be read by every American who is concerned about the welfare of his country and the perpetuation of its institutions. Dr. Ryan asserts that selfish predatory groups are taking advantage of the emergency to turn back the clock of social economic progress, and warns that the first step in the realization of that program is the destruction of labor unions. There is real danger, Dr. Ryan says, that American labor may lose its hard-won advantages, and he adds: "This will undoubtedly happen if it can be brought about by dominant economic groups and other associates and satellites. That such is their deliberate desire and design is clearly indicated by certain significant events—the declaration of the National Association of Manufacturers, the pronouncements and performances of the most powerful of the farm organizations, and the reactionary attitude of the recently-elected Congress. "These persons and institutions are the authentic Bourbons of our time. They have learned nothing and forgotten nothing." President Roosevelt and other advanced thinkers have insisted that this war is being fought to make life more secure and comfortable for every person. Whether that objective is attained, Dr. Ryan contends, depends upon our labor unions. "All intelligent and realistic observers," he says, "are aware that the condition of the wage-earning classes in a reconstructed capitalistic order will be determined, as in the past, mainly by their ability to organize." Dr. Ryan quotes approvingly the eloquent historical summary put down more than 40 years ago by the eminent historians, Adams and Sumner. They said: "In the last six centuries the laboring population has risen from a condition of serfdom to a state of political freedom. In this struggle for economic equality the victories have been won by the wage earners themselves. "When they did not pursue their interest they lost their interest. When they failed to demand their full reward they failed to receive their full reward. "Always and everywhere the salvation of the working class has been collective action, and while the wage system remains, their progress will continue to depend upon collective action." Every worker in America should cherish that statement, which is as true today as when it was written. The trade union is the only bulwark between workers and exploitation. The "authentic Bourbons of our time" know this to be true, and this explains their desperate attempt to destroy the unions and wipe out the safeguards they have won in years of bitter struggle.—Labor.

Food Prices Up 42% Since Start of War

Official Figures Do not Reflect Gouging of Consumers by Profiteers. A further rise of 1.2 per cent in food prices during the month ended December 15 last brought the total increase since the start of the war up to 42 per cent, the Department of Labor reported. Higher than average increases were reported from sections where defense plants are centered, the department revealed. The cost figures of the department are based on legal ceilings and not on much higher racketeering prices consumers are compelled to pay. Another factor that prevents official price figures from reflecting the actual situation is that the department obtains the prices on which its reports are based from dealers in certain parts of the country. It goes without saying they would not put their head in the lion's mouth by sending in prices in excess of established ceilings.

Labor Unity a "Must"

Viewing the whole question of labor unity from the standpoint of war, in the first place, it is important to realize that with few exceptions, American labor is united in its war program. Labor's stand on most of the vital issues such as manpower, rationing, production, wages, taxes, the African offensive, the Poll Tax, centralized war economy and many other vital war issues is practically unanimous. The fact that the AFL and the CIO are united in the war program and have proven their ability to cooperate in the war effort should go a long way in advancing the negotiations toward unity. A united labor movement will multiply manifold its achievements on the economic as well as political fronts. It will much easier obtain representation in governing bodies and will get the opportunity to contribute its full share for a speedy victory of the United Nations over the Axis powers and in the establishing of a lasting and just peace.—Tri-County Herald.

LIBERTY LIMERICKS

A furniture mover from Worcester, Said—"I have become a big booster Of Bonds to help lick Those Axis guys—quick! (An' I'm savin' much more than I ustler!)" It's going to take a lot of money to win the War. Do your part by putting 10% of your income into War Bonds every month. U. S. Treasury Dept.

Pity the Poor Plute Who's Cut to \$25,000

New York (FP).—War production workers, living in shacks and trailers, listen to this sad story.— If the government limits incomes to \$25,000 a year, it will endanger billions of dollars invested in luxury apartments by destroying the market for these over-sized domiciles. So says the Real Estate Board of New York. Income taxes are already having their effect, the board says. People are moving out of high-priced apartments. It is rumored that the chorus girl and her pekingess moved to nine rooms from 20, after the source of her income found she was not tax free.

What Income Tax Day Will Mean to Worker

Some idea of what is in store for workers when income tax day rolls around was disclosed this week by Joseph A. Wilson, chief of the income tax division of the Bureau of Internal Revenue. A single person, earning \$40 a week, will pay \$338, and one who earns \$60 a week will pay \$579, he said. Married men will pay slightly less because of exemptions for wives and "kiddies."